

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ฝ่ายข้อมูลกฎหมาย กองกฎหมายไทย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา |

คำนำ

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นกฎหมายที่วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสัตว์เลี้ยงมิให้ถูกรุณกรรมทำให้ได้รับความทุกข์ทรมานหรือถูกทารุณกรรมโดยไม่มีเหตุอันสมควร และได้รับการจัดสวัสดิภาพ กล่าวคือเลี้ยงดูให้มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ ตามประเภทและชนิดของสัตว์นั้น โดยกำหนดหน้าที่ให้ทั้งเจ้าของสัตว์ บุคคล องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการเพื่อให้สัตว์ได้รับความคุ้มครองดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อมและยังสามารถมีความรู้สึกเจ็บปวดเป็นของตนเองได้ จึงสมควรที่สัตว์จะต้องได้รับความคุ้มครองและได้รับการดูแลดังกล่าว ดังนั้น จึงได้มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อวางแนวทาง กลไกการคุ้มครองป้องกัน และกำหนดหน้าที่แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

โดยที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีภารกิจในฐานะที่เป็นศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แล้วให้บริการค้นคว้าแก่รัฐบาล รัฐสภา หน่วยงานของรัฐ และประชาชน และกองกฎหมายไทย (ฝ่ายข้อมูลกฎหมาย) มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการทางกฎหมายที่สำนักงานฯ ดำเนินการเสร็จแล้ว โดยจัดทำเป็นคำอธิบายกฎหมายเพื่อเผยแพร่หรือใช้ในการค้นคว้าอ้างอิงแก่ประชาชนโดยทั่วไป ในกรณีนี้ กองกฎหมายไทย (ฝ่ายข้อมูลกฎหมาย) จึงได้จัดทำ “คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗” ขึ้น ประกอบด้วยสภาพปัญหาและความเป็นมาของกฎหมาย สาระสำคัญของกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และคำอธิบายรายมาตราของพระราชบัญญัติฯ ซึ่งในแต่ละมาตราจะได้ขยายความถึงหลักการและหลักในการร่างกฎหมายของบทบัญญัติในมาตรานั้น ๆ ตลอดจนความเห็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายลำดับรองที่ออกตามบทบัญญัติในแต่ละมาตรา (ถ้าหากมี) ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคำอธิบายฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าในการปฏิบัติงานร่างกฎหมายและให้ความเห็นทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่สนใจ

คณะผู้จัดทำ
กองกฎหมายไทย (ฝ่ายข้อมูลกฎหมาย)
กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา

- การคุ้มครองสัตว์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์	
ก่อนพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับ	๑
- ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์	๒
พ.ศ. ๒๕๕๗	
- กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	๓

ส่วนที่ ๒ คำอธิบายรายมาตรา

- มาตรา ๑ ชื่อกฎหมาย	๑๑
- มาตรา ๒ วันใช้บังคับ	๑๒
- มาตรา ๓ บทนิยาม	๑๓
- มาตรา ๔ มาตรารักษาการ	๒๐

หมวด ๑ คณะกรรมการป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์

- มาตรา ๕ องค์ประกอบของคณะกรรมการ	๒๒
- มาตรา ๖ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	๒๖
- มาตรา ๗ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	๒๘
- มาตรา ๘ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ	๒๙
- มาตรา ๙ การประชุมของคณะกรรมการ	๓๑
- มาตรา ๑๐ อำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและการประชุม	
ของคณะอนุกรรมการ	๓๒

หมวด ๒ องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์

- มาตรา ๑๑ การขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์	๓๓
- มาตรา ๑๒ สิทธิขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ในการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ	๓๔
- มาตรา ๑๓ การเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์	๓๔

หมวด ๓ สถานสงเคราะห์สัตว์

- มาตรา ๑๔ การขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์	๓๕
- มาตรา ๑๕ สิทธิของสถานสงเคราะห์สัตว์ในการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ	๓๖
- มาตรา ๑๖ การเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของสถานสงเคราะห์สัตว์	๓๖

หมวด ๔ การอุทธรณ์

- มาตรา ๑๗ การอุทธรณ์คำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์	
หรือสถานสงเคราะห์สัตว์	๓๗
- มาตรา ๑๘ การอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์	
หรือสถานสงเคราะห์สัตว์	๓๘
- มาตรา ๑๙ กำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์และผลของคำวินิจฉัยอุทธรณ์	๓๘

หมวด ๕ การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์	
- มาตรา ๒๐ การห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์	๔๐
- มาตรา ๒๑ การกระทำที่ไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์	๔๐
หมวด ๖ การจัดสวัสดิภาพสัตว์	
- มาตรา ๒๒ หน้าที่ของเจ้าของสัตว์ในการดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์	๔๔
- มาตรา ๒๓ การห้ามเจ้าของสัตว์ปล่อยให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร	๔๖
- มาตรา ๒๔ การจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมในการขนส่งสัตว์หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง	๔๖
หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่	
- มาตรา ๒๕ อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่	๔๘
- มาตรา ๒๖ อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์กรณีพบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ	๕๐
- มาตรา ๒๗ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสั่งให้ฆ่าสัตว์	๕๐
- มาตรา ๒๘ หน้าที่ของเจ้าของสัตว์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่	๕๒
- มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว	๕๒
- มาตรา ๓๐ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา	๕๓
หมวด ๘ บทกำหนดโทษ	
- มาตรา ๓๑ กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ (ความผิดฐานกระทำการทารุณกรรมสัตว์)	๕๔
- มาตรา ๓๒ กรณีไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๔ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๓	๕๕
- มาตรา ๓๓ อำนาจศาลในการสั่งห้ามมิให้ครอบครองสัตว์	๕๕
- มาตรา ๓๔ กรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ (ไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่)	๕๖
- มาตรา ๓๕ การเปรียบเทียบความผิด	๕๖
บทเฉพาะกาล	
- มาตรา ๓๖ คณะกรรมการในวาระเริ่มแรก	๕๙
บรรณานุกรม	๖๑
ที่ปรึกษาโครงการและคณะผู้จัดทำ	๖๔

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา

๑. การคุ้มครองสัตว์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ก่อนพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับ

จากการตรวจสอบบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนที่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับ ในประเทศไทยไม่มีกฎหมายซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ไว้โดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ดังนี้

๑) **ประมวลกฎหมายอาญา** ซึ่งกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น (มาตรา ๓๘๑) หรือใช้สัตว์ที่เจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร (มาตรา ๓๘๒) แต่มีข้อสังเกตว่าบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวอยู่ในภาค ๓ ลหุโทษ ซึ่งในขณะนั้นกำหนดโทษไว้ต่ำเพียงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีการแก้ไขอัตราโทษปรับให้เพิ่มขึ้นเป็นไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒) **พระราชบัญญัติรักษาช้างป่า พระพุทธศักราช ๒๕๖๔** ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการจับช้างป่าและห้ามฆ่าหรือทำร้ายช้างป่า โดยเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เฉพาะกรณีของช้างป่าแต่ไม่รวมถึงสัตว์ชนิดอื่น

๓) **พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔** (ต่อมามีการปรับปรุงโดยมีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับแทน) ซึ่งกำหนดห้ามกระทำให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่าด้วยประการใด ๆ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น พระราชบัญญัตินี้จึงไม่ใช่บังคับแก่การทำอันตรายแก่สัตว์ที่มีได้อยู่ภายในเขตอุทยานแห่งชาติหรือสัตว์เลี้ยงโดยทั่วไป

๔) **พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕** (ต่อมามีการปรับปรุงโดยมีพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับแทน) ซึ่งกำหนดมาตรการในการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าตามชนิดหรือประเภทของสัตว์ อาทิ สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ดังนั้น จึงไม่ใช่บังคับแก่สัตว์เลี้ยงโดยทั่วไป

๕) **พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕** (ต่อมามีการปรับปรุงโดยมีพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการค้าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ใช้บังคับแทน) ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ที่ได้อนุญาต โดยหลักเกณฑ์หนึ่งที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้คือ ต้องกระทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ รวดเร็ว และเจ็บปวดน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเฉพาะแก่การฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์เท่านั้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับ ประเทศไทยมีกฎหมายที่คุ้มครองเฉพาะสัตว์บางชนิด เช่น สัตว์ป่า ช้าง เท่านั้น แต่ยังไม่มียกกฎหมายที่คุ้มครองป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และจัดสวัสดิภาพสัตว์เป็นการทั่วไป สำหรับบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการในการป้องกันการทารุณ

สัตว์ตามประมวลกฎหมายอาญานั้นมีอัตราโทษค่อนข้างต่ำ รวมทั้งยังขาดหลักเกณฑ์ในการจัดสวัสดิภาพสัตว์โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของสัตว์เลี้ยง

๒. ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์

พ.ศ. ๒๕๕๗

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยเกิดกรณีการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสุนัข โดยไล่จับด้วยการทารุณกรรมเพื่อนำส่งไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศและมีการนำไปบริโภคทั้งที่มีใช้สัตว์ที่เหมาะสมแก่การเป็นอาหาร เป็นเหตุให้ประเทศไทยถูกจับตามองจากนานาชาติอารยประเทศ ได้รับผลกระทบในด้านภาพลักษณ์และการค้าระหว่างประเทศ ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์รวมทั้งในทางสากลตลอดจนโดยหลักคุณธรรมแล้ว เป็นที่ยอมรับว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อมซึ่งควรได้รับการคุ้มครองและดูแลมิให้ถูกกระทำทารุณกรรม โดยเจ้าของและผู้เลี้ยงสัตว์ต้องจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสมแก่ชนิดและประเภทของสัตว์ สำหรับสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของก็จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกทารุณกรรมเช่นกัน ประกอบกับในปัจจุบันมีการนำสัตว์มาเลี้ยงเพื่อการค้าหรือการแสดงการประกอบกิจการดังกล่าวสมควรต้องคำนึงถึงการจัดสวัสดิภาพสัตว์และการป้องกันมิให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานด้วย ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ใช้บังคับโดยเฉพาะ ที่ผ่านมามีการแก้ไขปัญหาระยะสั้นด้วยการใช้บังคับกฎหมายที่มีอยู่ เช่น บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ประสบอุปสรรคเนื่องจากในหลายกรณีพนักงานสอบสวนเห็นว่าผู้ร้องทุกข์ไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวจึงไม่มีการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด ด้วยเหตุผลดังกล่าวกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... โดยมีหลักการสำคัญเป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ และกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของสัตว์ต้องส่งเสริมและดำเนินการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์

ร่างพระราชบัญญัติที่กรมปศุสัตว์เสนอ ประกอบด้วยบทบัญญัติรวม ๗๔ มาตรา อันมีหลักการที่เป็นสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑) ให้มีคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (คณะกรรมการระดับชาติ) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการจัดสวัสดิภาพสัตว์และป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ (มาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์)

๒) ให้มีคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ประจำจังหวัด (คณะกรรมการระดับจังหวัด) ทำหน้าที่ดำเนินการป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ภายในจังหวัดให้เป็นไปตามมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์

๓) ให้มีองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และช่วยเหลือการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน ตลอดจนศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยกำหนดให้นิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์ คุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด มีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียน และเมื่อได้รับการจดทะเบียนแล้วจะมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากส่วนราชการ

ขณะเดียวกันก็กำหนดหน้าที่ให้นายทะเบียนตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานกิจการขององค์กร
จัดสวัสดิภาพสัตว์ ตลอดจนมีอำนาจในการเพิกถอนการจดทะเบียนด้วย

๔) ให้บุคคลที่ประสงค์จะจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คุณสมบัติ
และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด มีสิทธิยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียน โดยนาย
ทะเบียนมีอำนาจในการเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวได้หากมีการดำเนินการที่ผิดไปจากที่กฎหมาย
กำหนด

๕) กำหนดห้ามมิให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ และกำหนด
มาตรการส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ ได้แก่ การห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใด ๆ ต่อสัตว์อันเป็นการทารุณ
กรรมสัตว์ และกำหนดการกระทำที่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ไว้ เช่น ใช้สัตว์ในการกระทำที่ผิด
กฎหมาย ใช้งานจนเกินสมควรหรือใช้งานอันไม่สมควรแก่ประเภท ชนิด และสภาพของสัตว์
กำหนดให้เจ้าของสัตว์ต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามชนิด ประเภท ลักษณะ และอายุของสัตว์ กำหนด
ห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าสัตว์เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นในบางกรณี เช่น การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหารในครัวเรือน
หรือตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ รวมทั้งกำหนดให้
การฆ่าสัตว์ต้องกระทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ รวดเร็ว เจ็บปวดน้อยที่สุด และต้องไม่กระทำในที่
สาธารณะ

๖) ให้มีการควบคุมการประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์บางประเภท เช่น การค้าสัตว์
การแสดงและการประกวดสัตว์ การกีฬาและการแข่งขัน โดยกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจะประกอบกิจการ
ดังกล่าวต้องได้รับใบอนุญาต รวมทั้งกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์ซึ่งขัดต่อจารีต
ประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

๗) กำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจตรา ดูแล และควบคุมการปฏิบัติให้
เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ รวมทั้งกำหนดมาตรการลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนทั้งโทษทางอาญาและมาตรการ
ทางปกครอง อันได้แก่ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต

๓. กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายต่างประเทศซึ่งกรมปศุสัตว์นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่าง
พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... ได้แก่ กฎหมายของประเทศอินเดีย
และประเทศเยอรมนี^๑ ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑) ประเทศอินเดีย

ประเทศอินเดียมีการรับรองสิทธิของสัตว์ไว้ในมาตรา ๕๑A (g)^๒ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งอินเดีย (Constitution of India) โดยบัญญัติให้เป็นหน้าที่พื้นฐานของพลเมืองอินเดียทุกคน

^๑ ตามที่ปรากฏจากบันทึกข้อความของฝ่ายเลขานุการฯ เสนอคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่
๗) เพื่อพิจารณา

^๒ 51A. It shall be the duty of every citizen of India—
Etc.

(g) to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers
and wild life, and to have compassion for living creatures;

Etc.

ในการปกป้องคุ้มครองรักษาสิ่งแวดลอม อันรวมถึงป่าไม้ ทะเลสาบ แม่น้ำ และสัตว์ป่า ตลอดจนมีความเมตตาต่อสัตว์ และมีบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในประมวลกฎหมายอาญา^๓ โดยกำหนดความผิดแก่ผู้ใดที่ฆ่าหรือทำร้ายสัตว์ ต้องระวางโทษปรับ หรือจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่ใช้บังคับสำหรับการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์โดยเฉพาะ คือ รัฐบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. ๑๙๖๐ (The prevention of Cruelty to Animals Act 1960) รวมทั้งยังมีกฎหมายที่ใช้บังคับกับการคุ้มครองสัตว์ป่าด้วย ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสัตว์ป่า ค.ศ. ๑๙๗๒ (The Wildlife Protection Act 1972)

สำหรับรัฐบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. ๑๙๖๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑.๑) กำหนดขอบเขตการคุ้มครองสัตว์ตามรัฐบัญญัตินี้ โดยนิยาม “สัตว์” หมายความว่า สิ่งมีชีวิตอื่นใดนอกเหนือจากมนุษย์ (living creature other than a human being) (มาตรา ๒) และกำหนดข้อยกเว้นของการทารุณกรรมสัตว์ในกรณี (๑) การทำการทดลองต่อสัตว์เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ สำหรับการป้องกันหรือรักษาโรค (มาตรา ๑๔) และ (๒) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา (มาตรา ๒๘)

๑.๒) กำหนดหน้าที่ให้ผู้เป็นเจ้าของหรือครอบครองดูแลสัตว์จะต้องทำทุกวิธีการเพื่อรับรองความเป็นอยู่ที่ดีของสัตว์และเพื่อป้องกันมิให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทรมานโดยไม่จำเป็น

๑.๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการสวัสดิภาพสัตว์แห่งอินเดีย (ANIMAL WELFARE BOARD OF INDIA) (Chapter II) มีหน้าที่ในการสนับสนุนสวัสดิภาพสัตว์และป้องกันมิให้สัตว์ได้รับความทุกข์เจ็บปวดหรือทรมานโดยไม่จำเป็น ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง (ex officio) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งหรือเสนอชื่อโดยรัฐบาลกลาง (Central Government) รวมถึงตัวแทนจากสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ ตัวแทนจากองค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์ และกรรมการซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภา (มาตรา ๕)

คณะกรรมการสวัสดิภาพสัตว์แห่งอินเดีย มีอำนาจหน้าที่หลายประการเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจหน้าที่ในการทำการศึกษากฎหมายเพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าว ให้คำแนะนำแก่รัฐบาลกลางในการตรากฎหมายลำดับรองเพื่อป้องกันมิให้สัตว์ต้องทุกข์ทรมานหรือ

---

^๓ 428. Mischief by killing or maiming animal of the value of ten rupees.—Whoever commits mischief by killing, poisoning, maiming or rendering useless any animal or animals of the value of the ten rupees or upwards, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to two years, or with fine, or with both.

429. Mischief by killing or maiming cattle, etc., of any value or any animal of the value of fifty rupees.—Whoever commits mischief by killing, poisoning, maiming or rendering useless, any elephant, camel, horse, mule, buffalo, bull, cow or ox, whatever may be the value thereof, or any other animal of the value of fifty rupees or upwards, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to five years, or with fine, or with both.

เจ็บปวดโดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างการขนส่งสัตว์ การใช้สัตว์ในการแสดง และการกักขังสัตว์ ให้คำแนะนำแก่รัฐบาลกลางหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือบุคคลอื่นใดในการดูแล โรงฆ่าสัตว์ (slaughter-houses) ดูแลเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์โดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นกรณีที่สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานหรือเจ็บป่วย ให้การสนับสนุนทางการเงินหรือด้านอื่น ๆ เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่สัตว์ ให้ความร่วมมือกับสมาคมหรือองค์กรอื่น ๆ ในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรือด้านอื่น ๆ แก่องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ในท้องถิ่นภายใต้การแนะนำและดูแลของคณะกรรมการ ให้คำแนะนำแก่รัฐบาลเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพอนามัยของสัตว์ รวมไปถึงการดูแลสถานพยาบาล และให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรือความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ แก่สถานพยาบาลสัตว์ในกรณีที่จำเป็น การมีส่วนร่วมในการให้การศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างมีมนุษยธรรม ตลอดจนการให้คำแนะนำแก่รัฐบาลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์หรือการป้องกันมิให้สัตว์ต้องทุกข์ทรมานหรือเจ็บปวดโดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๙) นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ มีอำนาจในการออกกฎเกณฑ์เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลกลาง

๑.๔) กำหนดให้จัดตั้งกองทุนซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นครั้งคราว และ อาจได้รับเงินสนับสนุน เงินบริจาค ของขวัญหรือเงินตกทอดทางมรดก จากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นหรือภาคเอกชน (มาตรา ๘)

๑.๕) กำหนดห้ามกระทำทารุณกรรมสัตว์ (Treating animal cruelly) และ กำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว โดยการทารุณกรรมสัตว์ตามรัฐธรรมนูญนี้ ได้แก่ การทำร้าย หรือทรมานสัตว์ การใช้แรงงานสัตว์โดยไม่สมควร การขนส่งสัตว์ในลักษณะที่เป็นการทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทรมานโดยไม่จำเป็น กักขังสัตว์ไว้ในกรงที่มีขนาดไม่เหมาะสม เจ้าของสัตว์ไม่จัด อาหาร น้ำ หรือที่พักให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสม ล่ามสัตว์โดยไม่เหมาะสม ปล่อยปละ ละทิ้งสัตว์โดยไม่มี เหตุอันสมควร หรือจงใจปล่อยให้สัตว์ของตนออกไปตามท้องถนนภายนอกในขณะที่สัตว์เป็น โรคติดต่อหรือจนเป็นเหตุให้สัตว์นั้นตายหรือบาดเจ็บ แต่ไม่รวมถึงการตัดเขา ทำหมัน ทำเครื่องหมาย การกำจัดสุนัขจรจัด การฆ่าสัตว์ที่กระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น การเลี้ยงและการใช้สัตว์ เพื่อการทดลองตามหมวด ๔ แห่งรัฐธรรมนูญนี้ และการกระทำหรือการละเว้นการกระทำเพื่อนำสัตว์ มาเป็นอาหารซึ่งไม่ทำให้สัตว์เจ็บปวดหรือทรมานโดยไม่จำเป็น (มาตรา ๑๑)

๑.๖) กำหนดมาตรการในการกำจัดสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บหรือทุกข์ทรมาน ให้ศาล มีอำนาจสั่งให้กำจัดสัตว์นั้นได้ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าเจ้าของสัตว์ได้กระทำความผิดฐานทารุณ กรรมสัตว์ตามมาตรา ๑๑ และศาลเห็นว่าทำให้สัตว์มีชีวิตอยู่ต่อไปจะเป็นการทารุณต่อสัตว์ ศาลมี อำนาจสั่งให้ฆ่าสัตว์นั้นได้โดยให้เจ้าของสัตว์เป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา ๑๓)

๑.๗) กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการทดลองสัตว์ (Experimentation on Animals) ในหมวด ๔ โดยให้มีคณะกรรมการควบคุมกำกับดูแลการทำการทดลองในสัตว์ซึ่งรัฐบาล กลางอาจตั้งขึ้นในกรณีที่เห็นว่าจำเป็นต้องมีคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว โดย คณะกรรมการชุดนี้อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงานก็ได้ (มาตรา ๑๕)

หน้าที่หลักของคณะกรรมการควบคุมกำกับดูแลการทำการทดลองในสัตว์ ได้แก่ การดำเนินมาตรการเพื่อมิให้มีการทารุณกรรมสัตว์ในการทดลอง ซึ่งรวมถึงการออกกฎเกณฑ์หรือ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ประกอบด้วยการขึ้นทะเบียนบุคคลหรือสถาบันที่ทำการทดลอง ในสัตว์ กำหนดให้ทำการทดลองในสัตว์ต้องเป็นไปอย่างเป็นไปอย่างมีมนุษยธรรมและไม่ทำให้

สัตว์ต้องเจ็บปวด (มาตรา ๑๗) และเพื่อเป็นการประกันว่าจะมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว คณะกรรมการยังมีอำนาจในการให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจสอบหรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับการทดลองในสัตว์ได้ (มาตรา ๑๘) ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ดังกล่าว คณะกรรมการยังมีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลหรือสถาบันทำการทดลองในสัตว์ได้ต่อไป (มาตรา ๑๙) รวมทั้งมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนโดยกำหนดโทษปรับไม่เกินสองร้อยรูปีด้วย (มาตรา ๒๐)

๑.๘) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแสดงสัตว์และการฝึกสัตว์เพื่อการแสดง (Performing Animals) ในหมวด ๕ โดยกำหนดนิยามของการแสดงสัตว์ (Exhibit) ให้หมายถึงการแสดงสัตว์เพื่อการสันทนาการแก่บุคคลทั่วไปโดยมีการจำหน่ายบัตร และการฝึกสัตว์ (Train) ให้หมายถึงการฝึกสัตว์เพื่อการทำแสดงเช่นนั้น (มาตรา ๒๑) บทบัญญัติในหมวดนี้ยังกำหนดให้บุคคลที่จะทำการใช้สัตว์ในการแสดงต้องได้รับการขึ้นทะเบียนตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ (มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓) ในกรณีที่ปรากฏแก่ศาลว่าการแสดงสัตว์และการฝึกสัตว์เพื่อการแสดงมีการทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทรมานโดยไม่จำเป็น ศาลอาจสั่งห้ามมิให้มีการแสดงสัตว์และการฝึกสัตว์หรือกำหนดให้กระทำได้ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดก็ได้ (มาตรา ๒๔) นอกจากนี้ ยังกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ได้ (มาตรา ๒๕) รวมทั้งกำหนดบทลงโทษของผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ไม่ดำเนินการขึ้นทะเบียนไม่ให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ ทำการชุกซ่อนสัตว์ไม่ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ หรือทำการขึ้นทะเบียนตามหมวดนี้ทั้งที่เป็นผู้ไม่มีสิทธิ โดยอาจต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยรูปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๒๖) อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในหมวดนี้ยกเว้นไม่ใช้บังคับกับการฝึกสัตว์ของทหารและตำรวจ การแสดงสัตว์ในสวนสัตว์ และการแสดงสัตว์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (มาตรา ๒๗)

๑.๙) บทเบ็ดเตล็ด กำหนดบทยกเว้นความผิดสำหรับการฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรม ความเชื่อทางศาสนา (มาตรา ๒๘) ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามรัฐบัญญัตินี้และศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว ศาลมีอำนาจสั่งยึดสัตว์ที่ถูกกระทำความผิดดังกล่าว โดยห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ครอบครองดูแลสัตว์ต่อไปหากศาลเห็นว่าจะเป็นโอกาสให้สัตว์นั้นถูกกระทำทารุณกรรมอีก (มาตรา ๒๙) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดบทสันนิษฐานสำหรับความผิดฐานกระทำทารุณกรรมสัตว์ (มาตรา ๓๐) และกำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจในการเข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจสอบการกระทำความผิดได้ รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งของ หรือสัตว์ที่ถูกกระทำทารุณกรรมนั้นได้ (มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔) รัฐบาลแห่งรัฐ (State government) ยังมีอำนาจแต่งตั้งให้สถานพยาบาลทำการรักษาและดูแลสัตว์ที่ถูกกระทำทารุณกรรมได้ (มาตรา ๓๕) กำหนดให้การฟ้องร้องคดีความผิดตามรัฐบัญญัตินี้มีอายุความ (limitation of prosecutions) สามเดือนนับแต่วันที่กระทำความผิด (มาตรา ๓๖) กำหนดให้รัฐบาลกลางอาจมอบอำนาจให้แก่รัฐบาลแห่งมลรัฐดำเนินการตามกฎหมายนี้ได้ (มาตรา ๓๗) ในส่วนของรัฐบาลกลาง ยังมีอำนาจในการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อปฏิบัติการตามรัฐบัญญัตินี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓๘)

- การกำหนดเงื่อนไขการดำรงตำแหน่งของกรรมการ ผลประโยชน์ตอบแทน การสรรหาบุคคลเข้าเป็นกรรมการ
- การกำหนดน้ำหนักขั้นสูงที่สัตว์จะสามารถรับน้ำหนักได้
- การกำหนดเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเลี้ยงสัตว์อย่างแออัดจนเกินไป

- การกำหนดช่วงเวลาหรือชั่วโมงการทำงานของสัตว์ที่ใช้เพื่อเป็นแรงงาน
  - การกำหนดห้ามการใช้ความรุนแรงต่อสัตว์
  - การกำหนดวิธีการในการกำจัดสัตว์ที่ต้องกระทำโดยปราศจากการทารุณ
  - การกำหนดหลักเกณฑ์ในการกักขังสัตว์เพื่อการค้า การส่งออก หรือ
- วัตถุประสงค์อื่น รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการขนส่งสัตว์ เป็นต้น

ผู้ใดที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ข้างต้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สามเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยรูปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยรัฐบาลกลาง คณะกรรมการหรือ คณะอนุกรรมการ ให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรด้วย (มาตรา ๓๘A)

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลแห่งมลรัฐ ถือเป็น เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๓๙) และกำหนดบทคุ้มครองมิให้มีการฟ้องร้องหรือ ดำเนินคดีแก่เจ้าพนักงานที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้โดยสุจริต (มาตรา ๔๐)

อนึ่ง รัฐบัญญัติดังกล่าว มีผลเป็นการยกเลิกกฎหมายเก่าคือรัฐบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ค.ศ. ๑๘๙๐ (the Prevention of Cruelty to Animals Act, 1890)

๒) ประเทศเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีมีการตรากฎหมายเฉพาะเพื่อใช้บังคับแก่การป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์เพื่อให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ใช้ชื่อว่า Animal Welfare Act 1998 สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๒.๑) หมวด ๑ หลักการ (Section I Principles) รัฐบัญญัติฉบับนี้มีจุดประสงค์ ในการปกป้องชีวิตและสวัสดิภาพของสัตว์บนพื้นฐานความรับผิดชอบของมนุษย์ เพื่อมิให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานหรือถูกทารุณโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร (มาตรา ๑)

๒.๒) หมวด ๒ การเลี้ยงสัตว์ (Section II : Animal husbandry) กฎหมายนี้ กำหนดหน้าที่ในการดูแลสัตว์ไว้ โดยให้ผู้ที่เลี้ยงหรือดูแลรักษาสัตว์จะต้องให้สัตว์ได้รับการเลี้ยงดู ได้รับอาหาร และที่อยู่อาศัยซึ่งเหมาะสมกับชนิดของสัตว์ ความต้องการขั้นพื้นฐานของสัตว์และ พฤติกรรมของสัตว์นั้น และจะต้องไม่จำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว (freedom of movement) ของสัตว์ตามประเภทของสัตว์ชนิดนั้นจนเป็นเหตุให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมาน (มาตรา ๒)

๒.๓) ในรัฐบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาหาร เกษตรกรรม และการป่าไม้ ในการออกกฎหมายลำดับรองโดยความเห็นชอบของสภามลรัฐ (Bundesrat) เพื่อกำหนดรายละเอียดตามที่กำหนดในมาตรา ๒ เกี่ยวกับเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของสัตว์ กรงขัง หรือที่อยู่อาศัยหรืออุปกรณ์สำหรับการดูแลสัตว์ สภาพของแสงสว่างและอุณหภูมิในที่อยู่อาศัย ของสัตว์ การเลี้ยงดูและการตรวจสอบเกี่ยวกับสัตว์ ความรู้และทักษะของบุคคลผู้เลี้ยงและดูแลสัตว์ และวิธีการพิสูจน์ความรู้และทักษะของบุคคลดังกล่าว การกำหนดวัตถุประสงค์ อุปกรณ์และวิธีการ ในการให้คำแนะนำ การศึกษาและการฝึกสัตว์ เป็นต้น รวมทั้งการทำความร่วมมือกันกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมโดยได้รับความเห็นชอบจากสภามลรัฐในการออกกฎหมายเกี่ยวกับ การขนส่งเคลื่อนย้ายสัตว์ที่จำเป็นเพื่อสวัสดิภาพของสัตว์ (มาตรา ๒a (๒))

๒.๔) กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ เช่น ใช้สัตว์ทำการแสดง การฝึกสัตว์ การถ่ายทำภาพยนตร์ การจัดนิทรรศการ การโฆษณา การทดสอบ ความแข็งแรงกับสัตว์ชนิดอื่น บังคับให้อาหารสัตว์ อันทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทรมาน (มาตรา ๓)

๒.๕) หมวด ๓ การฆ่าสัตว์ (Section III : Killing) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์มีกระดูกสันหลังว่าจะต้องทำโดยวางยาสลบ หรือในกรณีที่เป็นกรฆ่าโดยไม่มีกรวางยาสลบ จะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดและต้องไม่ทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดเกินจำเป็น (มาตรา ๔) การฆ่าสัตว์เลือดอุ่นกระทำได้เมื่อทำให้สลบก่อน (Article มาตรา ๔a (๑)) และให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาหาร เกษตรกรรมและการป่าไม้ในการออกกฎเกณฑ์กำหนดเรื่องการฆ่าสัตว์ประเภทต่าง ๆ เช่น ปลาและสัตว์เลือดเย็น (มาตรา ๔b)

๒.๖) หมวด ๔ การผ่าตัดสัตว์ (Section IV : Operations on Animals) กำหนดห้ามมิให้ผ่าตัดสัตว์มีกระดูกสันหลังโดยปราศจากการวางยาสลบ โดยการวางยาสลบสัตว์มีกระดูกสันหลังเลือดอุ่น สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน จะต้องทำโดยสัตวแพทย์ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น (มาตรา ๕) อย่งไรก็ตาม บทบัญญัติในหมวดนี้มีให้ใช้บังคับแก่การทดลองในสัตว์เพื่อการทดลอง การศึกษาหรือการฝึกอบรม (มาตรา ๖a)

๒.๗) หมวด ๕ การทดลองในสัตว์ (Section V : Experiments on animals) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้สัตว์เพื่อการทดลอง โดยผู้ประสงค์ที่จะใช้สัตว์มีกระดูกสันหลังในการทดลองต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้เท่านั้น เช่น เพื่อการป้องกัน วินิจฉัย และรักษาโรค เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการศึกษาวิจัย อย่งไรก็ดี หากเป็นการใช้สัตว์เพื่อการทดลองบางประเภทที่กฎหมายกำหนด ได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ เช่น การดำเนินการตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่ออกโดยสหพันธรัฐ หรือตามคำสั่งของศาล แต่ต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด โดยต้องดำเนินการใช้สัตว์เพื่อการทดลองให้เป็นไปตามตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานโดยปราศจากเหตุอันสมควร (มาตรา ๘)

๒.๘) หมวด ๖ การดำเนินการเพื่อการศึกษา อบรม หรือการฝึกเฉพาะทางเพื่อการรักษาพยาบาลของมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาหรือโรงพยาบาล (Section VI Operations and Treatment for Purposes of Education, Training and Further Training) กำหนดเกี่ยวกับการผ่าตัดและการรักษาซึ่งทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมาน จะกระทำได้เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาและการฝึกอบรมในมหาวิทยาลัย ในสถาบันทางวิทยาศาสตร์ ในโรงพยาบาล หรือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมเฉพาะทางเพื่อการแพทย์หรือวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์เท่านั้น โดยมีหลักการสำคัญว่าจะกระทำต่อเมื่อไม่มีวิธีการอื่นที่ได้ผลเดียวกัน (มาตรา ๑๐)

๒.๙) หมวด ๘ การเพาะพันธุ์สัตว์ การเลี้ยงดูสัตว์และการค้าขายสัตว์ (Section VIII Animal Breeding and Husbandry and Trade in Animals) กำหนดให้ ผู้ที่ ประสงค์ จะเพาะพันธุ์สัตว์หรือประกอบการค้าสัตว์บางประเภทต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่เป็นสัตว์ที่ใช้เพื่อการทดลอง ต้องมีการจัดทำทะเบียนสัตว์นั้นด้วย

๒.๑๐) หมวด ๙ กำหนดห้ามมิให้นำเข้า ขนส่ง หรือครอบครองสัตว์โดยมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ (Section IX : Ban

on Import, Movement and Keeping) โดยให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีในการออกกฎหมายลำดับรองกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการขนส่ง นำเข้า หรือครอบครองสัตว์

๒.๑๑) หมวด ๑๐ กำหนดมาตรการบังคับใช้กฎหมาย (Section X : Other Provisions Regarding Animal Welfare) โดยให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเข้าตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐบัญญัตินี้ และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ (มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๓a)

๒.๑๒) หมวด ๑๒ กำหนดบทลงโทษทางอาญาและโทษปรับทางปกครองแก่ผู้กระทำความผิดต่อสัตว์และผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ (Section XII : Provisions Regarding Penalties and Fines) โดยกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการฆ่าสัตว์มีกระดูกสันหลังโดยปราศจากเหตุอันสมควร หรือทำให้สัตว์มีกระดูกสันหลังได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน ระวังโทษจำคุกถึงสามปีหรือปรับ

๓) อื่น ๆ : กฎหมายอังกฤษ Animal Welfare Act 2006

กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของประเทศอังกฤษ แต่เดิมมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ มีได้กำหนดในกฎหมายเฉพาะฉบับใดฉบับหนึ่ง ต่อมาจึงได้มีการบัญญัติรวมไว้ในกฎหมายเฉพาะคือ Animal Welfare Act 2006^๔ ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดมาตรการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และมาตรการในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ดังนี้

กำหนดบทนิยาม “สัตว์” ตามพระราชบัญญัตินี้ให้หมายถึงสัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง นอกเหนือจากมนุษย์ แต่ไม่รวมถึงตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้น อย่างไรก็ตามกฎหมายยังเปิดช่องให้มีการตรากฎหมายลำดับรองเพื่อขยายขอบเขตการใช้บังคับให้ครอบคลุมถึงสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังหรือตัวอ่อนของสัตว์ด้วยก็ได้

กำหนดนิยาม “สัตว์ที่ได้รับความคุ้มครอง” (Protected Animal) ให้หมายถึงสัตว์เลี้ยงในบ้าน สัตว์ที่อยู่ในความดูแลของมนุษย์ไม่ว่าโดยชั่วคราวหรือถาวร และสัตว์ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในป่าหรือตามธรรมชาติ

กำหนดให้การกระทำ “ทารุณกรรม” (Unnecessary Suffering) เป็นความผิดซึ่งรวมถึงการตัดหางสุนัข การวางยาพิษด้วย

พระราชบัญญัตียังกำหนดหน้าที่แก่เจ้าของสัตว์ให้ต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์อย่างเหมาะสม

(๑) สัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง เช่น นก ปลา สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ แต่ไม่รวมถึงสัตว์ป่าและสัตว์ทดลองเนื่องจากมีกฎหมายในเรื่องดังกล่าวใช้อยู่แล้ว โดยสัตว์ดังกล่าวต้องเป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของมนุษย์ แต่ไม่รวมถึงสัตว์ที่อยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งพิจารณาได้จากลักษณะตามพฤติกรรมทางกายภาพของสัตว์ (สัตว์ที่หนีจากสวนสัตว์ หรือโรงละครสัตว์) นอกจากนี้ยังให้อำนาจในการออกกฎกระทรวงกำหนดสัตว์อื่นให้เป็นสัตว์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายนี้เพิ่มเติมหากปรากฏหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ว่าสัตว์ดังกล่าวรู้สึกเจ็บปวดได้ สำหรับสัตว์น้ำที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายนี้ต้องมีไซส์สัตว์น้ำที่อยู่ในทะเล

^๔ รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๓ (๑๙/๒๕๕๓) ๑๑๒/๒๕๕๒ วันจันทร์ที่ ๒๓ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๒.

(๒) กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เจ้าของต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยอาศัยกลไกการจดทะเบียน (Licensing or registration) แสดงความเป็นเจ้าของสัตว์ การให้อำนาจศาลมีดุลพินิจในการพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการทารุณกรรม และกำหนดบทลงโทษ ทั้งจำคุก ปรับ รวมทั้งเพิกถอนใบอนุญาต

กฎหมายยังกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจช่วยเหลือสัตว์เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าสัตว์นั้นถูกทารุณกรรม ซึ่งรวมไปถึงการทำลายสัตว์ตามความเห็นของสัตวแพทย์

มีข้อสังเกตว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสัตว์ของประเทศอังกฤษต่างจากประเทศไทย เนื่องจากหน่วยงานมีหน้าที่ครอบคลุมเกี่ยวกับอาหาร สิ่งแวดล้อม และสัตว์ด้วย แต่หน่วยงานของไทยที่รับผิดชอบจะกระจายกันหลายหน่วยงาน ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน^๕

---

^๕ อ่างแก้ว, เจริญธรรมที่ ๔.

ส่วนที่ ๒ คำอธิบายรายมาตรา

พระราชบัญญัติ
ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์
พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗
เป็นปีที่ ๖๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัด
สวัสดิภาพสัตว์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม
และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗”

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การกำหนดชื่อพระราชบัญญัติ ควรกำหนดให้ทราบถึงเรื่อง สำคัญ และ
ขอบเขตการใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินั้น เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายเข้าใจหรือทราบในทันทีว่าเป็น
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใด และมีขอบเขตการใช้บังคับเพียงใด

สำหรับชื่อพระราชบัญญัตินี้ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำร่าง
พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... เสนอคณะรัฐมนตรี^๖
และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำร่าง
พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... ไปพิจารณาศึกษาข้อมูล
และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป โดยรับความเห็น
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วย^๗ ต่อมากระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ได้พิจารณาและปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการ

^๖ หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ ๐๖๐๔/๗๔๕๓ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๐

^๗ หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๒๐๙๗๓ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

จัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... โดยนำข้อสังเกตของคณะกรรมการคุ้มครองสัตว์ และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาพิจารณาร่วมด้วย^{๘๘} จากนั้นจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... ดังกล่าวมาเพื่อดำเนินการ โดยคณะกรรมการคุ้มครองสัตว์ได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา^{๘๙}

ในขั้นการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยไม่มี การแก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติ และในขั้นตอนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ ก็ได้มีการแก้ไขชื่อแต่อย่างใด พระราชบัญญัตินี้จึงยังคงใช้ชื่อเดิมตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอมา

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^{๙๐}

วันใช้บังคับกฎหมาย

วันใช้บังคับกฎหมายมีเพื่อกำหนดสภาพบังคับของกฎหมายว่ากฎหมายฉบับนั้น ๆ มีผลใช้บังคับเมื่อใด โดยการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นการเพียงแสดงถึงการมีสภาพเป็นกฎหมายของกฎหมายฉบับนั้น ๆ เท่านั้น แต่กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วอาจจะไม่มีผลใช้บังคับในทันทีก็ได้ ต่อเมื่อถึงกำหนดวันใช้บังคับตามที่ได้ระบุไว้ กฎหมายฉบับนั้นจึงจะมีผลใช้บังคับแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย สำหรับการที่จะกำหนดว่ากฎหมายจะมีผลใช้บังคับเมื่อใดนั้นจำเป็นต้องพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายในแต่ละเรื่องซึ่งมีความแตกต่างกันด้วย ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลในทางนโยบาย สภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น เพื่อให้การกำหนดวันใช้บังคับของกฎหมายมีความเหมาะสม

โดยหลักทั่วไปของการกำหนดวันใช้บังคับของกฎหมายจะให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อให้ประชาชนผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนั้น ได้ทราบล่วงหน้าก่อนวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ โดยกฎหมายจะมีผลใช้บังคับหลังจากวันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และถือว่ามีความชัดเจนในระยะเวลาการใช้บังคับกฎหมาย โดยจะเริ่มต้นใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๐๐.๐๑ น. เป็นต้นไป^{๙๑}

สำหรับวันใช้บังคับร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... ที่เสนอคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) พิจารณา กรมปศุสัตว์เสนอให้กำหนดวันใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งผู้แทนกรมปศุสัตว์ชี้แจงว่า เพื่อให้มีระยะเวลาพอสมควรในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ และเพื่อเตรียมการในการออกกฎหมายลำดับรอง ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ผ่านการ

^{๘๘} หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ ๐๖๐๔/๑๑๘ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๒

^{๘๙} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๕๑๑๐ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒

^{๙๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑/ตอนที่ ๘๗ ก/หน้า ๔/๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๗

^{๙๑} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ: ๒๕๖๓,

พิจารณาร่างมาตราชี้โดยไม่มีการแก้ไข^{๑๒} ต่อมาในชั้นการประชุมคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ ได้มีการเสนอให้กำหนดวันใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากหากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่มีการประกาศใช้ กระบวนการเสนอร่างประกาศกระทรวง อาจจะยังไม่สามารถดำเนินการได้^{๑๓} จึงได้มีการแก้ไขวันใช้บังคับตามแนวทางดังกล่าว

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดวันใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิใช่เจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

บทนิยาม

ตามร่างที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้กำหนดนิยาม “สัตว์” ให้หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง เช่น สุนัข แมว โค กระบือ ม้า สุกร เป็ด ไก่ หรือสัตว์เลี้ยงอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิใช่เจ้าของหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า สัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการประมง หรือสัตว์อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ เนื่องจากที่ประชุมฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและกฎหมายว่าด้วยการประมงมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันและคุ้มครองสัตว์ป่าไว้อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้มีการแก้ไขบทนิยามดังกล่าวในชั้นการพิจารณาของคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ เพื่อให้มีขอบเขตการใช้บังคับที่ครอบคลุมกว้างขวางขึ้น โดยให้มีหลักการสำคัญคือใช้บังคับเฉพาะกับสัตว์เลี้ยง และให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดชนิดสัตว์ที่จะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ต่อไป เพราะแม้สัตว์ที่อยู่ในธรรมชาติจะมีใช้สัตว์เลี้ยง แต่ควรมีการเปิดช่องให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้สัตว์ประเภทอื่นหรือชนิดอื่นที่อยู่ตามธรรมชาติได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ด้วย

^{๑๒} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๒ (๑๘/๒๕๕๒) ๑๑๑/๒๕๕๒ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒, หน้า ๓.

^{๑๓} บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ วันศุกร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗, หน้า ๔.

ดังนั้น สัตว์ ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยหลักแล้วหมายถึงสัตว์เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็

- ๑) สัตว์บ้าน เช่น สุนัข แมว
- ๒) สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน หรือใช้เป็นพาหนะ เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ
- ๓) สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน
- ๔) สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร เช่น สุกร เป็ด ไก่
- ๕) สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือ
- ๖) สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด

ไม่ว่าสัตว์เหล่านั้นจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของด้วย และหากโดยปกติแล้วเป็นสัตว์เลี้ยง ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ กฎหมายยังเปิดช่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายมีอำนาจออกประกาศกำหนดให้สัตว์ที่อยู่ในธรรมชาติประเภทอื่น ๆ เป็นสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้อีกด้วย ในกรณีที่เห็นว่าสัตว์ที่อยู่ในธรรมชาติอื่นใดควรจะถูกถือเป็นสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

ในประเด็นข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้ให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๖๖๒/๒๕๖๑ สำหรับข้อหาหรือว่า การกำหนดให้สัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามบทนิยามคำว่า “สัตว์” ดังกล่าวจะกระทำได้อหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า การที่จะพิจารณากำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองและสัตว์ป่า เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามบทนิยามคำว่า “สัตว์” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่จะต้องพิจารณาว่าสัตว์ป่าชนิดนั้นได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองและสัตว์ป่าเหมาะสมและเพียงพอแล้วหรือไม่ หากเห็นว่ายังไม่ได้รับความคุ้มครอง ก็สามารถประกาศกำหนดให้สัตว์ป่าดังกล่าวเป็นสัตว์ที่อยู่ในธรรมชาติตามบทนิยามคำว่า “สัตว์” ในมาตรา ๓ ได้^{๑๔}

ต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้อาศัยอำนาจตามความในบทนิยามคำว่า “สัตว์” ในมาตรา ๓ และมาตรา ๔ ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑^{๑๕} กำหนดให้สัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติดังต่อไปนี้ เป็นสัตว์ตามมาตรา ๓ ด้วย

- (๑) กระรอกหลากสี (*Callosciurus finlaysonii*)
- (๒) นกเขาชวา (*Geopelia striata*)
- (๓) ลูกผสมสัตว์ตระกูลเสือ (*Hybrid tiger in Felidae family*)
- (๔) หมูป่า (*Sus scrofa*)
- (๕) อีเห็นข้างลาย หรืออีเห็นธรรมดา (*Paradoxurus hermaphroditus*)

^{๑๔} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การกำหนดสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามบทนิยามคำว่า “สัตว์” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (เรื่องเสร็จที่ ๖๖๒/๒๕๖๑)

^{๑๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕/ตอนพิเศษ ๑๗๗/หน้า ๑๗/๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

“การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ

ตามร่างที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้กำหนดนิยาม “การทารุณกรรม” ให้หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย ต่อมาในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ ได้เพิ่มเติมความขึ้นบางส่วนให้ชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

บทนิยาม “การทารุณกรรม” ประกอบด้วย

๑) การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ

๒) อันมีผลทำให้สัตว์

๒.๑) ได้รับความทุกข์ทรมาน ไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ

๒.๒) ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ

๒.๓) หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย

๓) และให้หมายความรวมถึง

๓.๑) การใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหา

ประโยชน์

๓.๒) ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ

๓.๓) ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์

นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ

บทนิยาม “การทารุณกรรม” นี้ได้มีการนำข้อเสนอของกรรมาธิการวิสามัญผู้แทนภาคประชาชนมากำหนดไว้ในนิยามด้วย^{๑๖} โดยเฉพาะในส่วนที่ว่า “และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ” ซึ่งในการบัญญัติถ้อยคำในตอนท้ายนั้น ได้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๓๘๒^{๑๗} แห่งประมวลกฎหมายอาญามาพิจารณาประกอบด้วย

“การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

^{๑๖} บันทึกการประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันพุธที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗, หน้า ๕.

^{๑๗} มาตรา ๓๘๒ ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชราหรืออ่อนอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำว่า “สวัสดิภาพ” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ หมายความว่า ความปลอดภัย สำหรับบทนิยาม “การจัดสวัสดิภาพสัตว์” นี้ ตามร่างเดิมที่กรมปศุสัตว์ เสนอ กำหนดให้หมายความว่า การเลี้ยงหรือการจัดการให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี ไม่เครียด มีที่อยู่อาศัย อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอต่อความต้องการ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) มีมติให้ตัดคำว่า “ไม่เครียด” และ “ต่อความต้องการ” ออก เนื่องจากอาจมีปัญหาในการตีความได้^{๑๘}

“เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึง ผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

ตามร่างเดิมที่กรมปศุสัตว์เสนอ กำหนดให้ “เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครอง ในกรณีสัตว์ที่ไม่ปรากฏเจ้าของหรือไม่สามารถหาเจ้าของได้ ให้หมายความรวมถึงผู้เลี้ยงและผู้ควบคุมด้วย อย่างไรก็ตาม ในชั้นการพิจารณาของ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๒ ที่ประชุมเห็นควรตัดความในส่วนหลังที่ว่า “ในกรณีสัตว์ที่ไม่ปรากฏเจ้าของหรือไม่สามารถหาเจ้าของได้ ให้หมายความรวมถึงผู้เลี้ยงและผู้ควบคุมด้วย” ออก เพื่อมิให้มีความหมายกว้างจนเกินไปจนรวมถึงกรณีที่สัตว์ไม่มีเจ้าของด้วย เนื่องจากจะเป็นการผลักภาระให้แก่ผู้เมตตาเลี้ยงดูหรือให้อาหารสัตว์เร่ร่อนโดยถือว่าเป็นเจ้าของสัตว์ซึ่งจะมีหน้าที่ในการ จัดสวัสดิภาพสัตว์ด้วย และจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้ยาก ควรบังคับเฉพาะผู้ที่ประสงค์ จะเลี้ยงสัตว์เท่านั้น^{๑๙} โดยกรณีดังกล่าวกรมปศุสัตว์ควรทำหน้าที่ดูแลในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่ สัตว์เร่ร่อน^{๒๐} และในการประชุมครั้งที่ ๘ ได้มีการพิจารณาทบทวนนิยามของคำว่าเจ้าของสัตว์อีกครั้ง หนึ่ง โดยผู้แทนกรมปศุสัตว์ชี้แจงว่ากรณีของผู้เมตตาให้อาหารแก่สัตว์เร่ร่อนไม่ถือเป็นเจ้าของหรือผู้ ครอบครองสัตว์ตามความหมายของบทนิยาม “เจ้าของสัตว์”^{๒๑} นี้

อย่างไรก็ตาม ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ ได้มีการเพิ่มเติมความขึ้น จากร่างที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาขึ้นเป็นความปัจจุบัน โดยกรรมการวิสามัญ ให้เหตุผลว่า อาจมีกรณีที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ได้มอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ดูแลสัตว์ แต่บุคคลที่ได้รับมอบหมายนำสัตว์ไปมอบให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดูแล และบุคคลที่ดูแลสัตว์ทำทารุณกรรมสัตว์

^{๑๘} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๒ (๑๘/๒๕๕๒) ๑๑๑/๒๕๕๒ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒, หน้า ๗.

^{๑๙} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๒ (๑๘/๒๕๕๒) ๑๑๑/๒๕๕๒ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒, หน้า ๘.

^{๒๐} สถาบันพระปกเกล้า, ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บังคับของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗, กรุงเทพฯ: ๒๕๖๒, หน้า ๖๘.

^{๒๑} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๘ (๓๘/๒๕๕๓) ๖/๒๕๕๓ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓, หน้า ๓.

ซึ่งตามร่างเดิม ผู้ที่ต้องรับผิดชอบคือ เจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้ครอบครองสัตว์เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลสัตว์^{๒๒} จึงได้ปรับแก้ถ้อยคำให้ชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

บทนิยาม “เจ้าของสัตว์” นี้ ประกอบด้วยความหมายสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง หมายถึง เจ้าของกรรมสิทธิ์ ซึ่งคำว่า “กรรมสิทธิ์” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ หมายความว่า “สิทธิทั้งปวงที่ผู้เป็นเจ้าของมีอยู่เหนือทรัพย์สิน ในอันที่จะใช้สอย จำหน่าย ได้ดอกผล ติดตามและเอาคืน รวมทั้งขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” อันเป็นการสอดคล้องกับหลักกรรมสิทธิ์ตามมาตรา ๑๓๓๖^{๒๓} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้นเอง

ส่วนที่สอง หมายถึง ผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย จึงหมายความว่า แม้บุคคลจะมีได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสัตว์นั้น เพียงแต่ได้ครอบครองสัตว์ไว้ หรือได้รับมอบหมายให้ดูแลสัตว์ไม่จำเป็นว่าการมอบหมายโดยเจ้าของกรรมสิทธิ์นั่นเอง หรือได้รับมอบหมายช่วงอีกทอดหนึ่งจากผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ ก็นับรวมอยู่ในความหมายของเจ้าของสัตว์นี้เช่นกัน

มีข้อสังเกตว่าการให้ความหมายของบทนิยามคำนี้เป็นการกำหนดถ้อยคำให้มีความหมายหรือขอบเขตกว้างกว่าปกติธรรมดาที่เข้าใจกัน จะเห็นได้จากการที่กฎหมายบัญญัติโดยใช้คำว่า “และให้หมายความรวมถึง”^{๒๔}

ความสำคัญของการกำหนดนิยามคำว่า “เจ้าของสัตว์” ก็เพื่อกำหนดขอบเขตให้ทราบแน่นอนชัดเจน และเมื่อเป็นเจ้าของสัตว์แล้ว บุคคลดังกล่าวก็จะมีหน้าที่ตามมา ไม่จำเป็นการดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์หรือการดูแลสัตว์ ดังที่บัญญัติไว้ในหมวด ๖ การจัดสวัสดิภาพสัตว์

“องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า คณะบุคคลหรือนิติบุคคล ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัตินี้ได้รองรับให้คณะบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด สามารถมาขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในการดำเนินกิจกรรม

มีข้อสังเกตว่า ตามร่างเดิมที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ กำหนดความหมายว่า “องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า *นิติบุคคลตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศ*

^{๒๒} บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ วันศุกร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗, หน้า ๖.

^{๒๓} มาตรา ๑๓๓๖ ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

^{๒๔} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ: ๒๕๖๓, หน้า ๗๓.

ที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์... แต่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ประชุมเห็นว่าองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์จะเป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของภาครัฐในการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ จึงควรเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลซึ่งมิได้เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ สามารถยื่นขอจดทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ด้วย^{๒๕}

“สถานสงเคราะห์สัตว์” หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ หรือสถานที่สำหรับใช้ในการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์ที่ถูกกระทำการทารุณกรรม

นอกเหนือจากการขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามหมวด ๒ แล้วในพระราชบัญญัตินี้ยังรองรับให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด สามารถขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ได้ตามหมวด ๓ สถานสงเคราะห์สัตว์ เพื่อได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ในร่างเดิมที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ กำหนดให้หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ ดูแล และอนุบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้งหรือไม่มีเจ้าของ เพื่อป้องกันมิให้สัตว์ถูกทารุณกรรม และจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยมีได้มุ่งหมายในทางการค้าหรือหากำไร โดยในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ที่ประชุมฯ เห็นว่าบทนิยามเดิมนี้อาจไม่ได้เป็นการอธิบายความหมาย แต่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการของสถานสงเคราะห์สัตว์ซึ่งกำหนดไว้ในร่างมาตราอื่นอยู่แล้ว^{๒๖} จึงได้มีการปรับปรุงบทนิยามดังกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นความหมายปัจจุบัน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นจำนวนหนึ่งชุดตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๑ คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ สำหรับการกำหนดค่านิยาม “คณะกรรมการ” นี้ เป็นการใช้แทนข้อความในกฎหมายหรือย่อคำ เพื่อจะได้ไม่ต้องเขียนให้ยาวเกินไป^{๒๗} ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์และความสะดวกในการเรียกโดยไม่ต้องกล่าวชื่อเต็มทุกครั้ง

“สัตวแพทย์” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

^{๒๕} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๓ (๑๙/๒๕๕๓) ๑๑๒/๒๕๕๒ วันจันทร์ ที่ ๒๓ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๕.

^{๒๖} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๓ (๑๙/๒๕๕๓) ๑๑๒/๒๕๕๒ วันจันทร์ ที่ ๒๓ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๖.

^{๒๗} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ: ๒๕๖๓, หน้า ๗๓.

พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นกฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์ควบคุมและส่งเสริมการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ โดยกำหนดให้ผู้ซึ่งประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ต้องขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์สภา รวมทั้งมีหลักการที่สำคัญคือ ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ต้องรักษาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสัตวแพทย์สภา (มาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕) ดังนั้น ในการดำเนินการของสัตวแพทย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ จึงต้องพิจารณาประกอบกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ฯ ด้วย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้มีการออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗^{๒๘} ซึ่งเป็นการแต่งตั้งให้อธิบดีกรมปศุสัตว์ รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ และผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และต่อมาได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒^{๒๙} แต่งตั้งให้ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กำหนดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

นอกจากนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ยังได้ให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๒๒/๒๕๖๓ ว่า นิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ในมาตรา ๓ ได้บัญญัติให้หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายกว้างโดยมิได้ระบุเจาะจงว่าจะต้องแต่งตั้งจากบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทใด กรณีจึงเป็นการให้ดุลพินิจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์หรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการอื่นเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ ดังนั้น การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้จึงอยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่จะพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร และเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ย่อมมีอำนาจและต้องปฏิบัติการต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐาน การเข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ การสั่งให้หยุดซึ่งยานพาหนะเพื่อดำเนินการตรวจสอบ การยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากของสัตว์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรม ส่วนการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นได้มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่แตกต่างไปจากอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ ดังนั้น การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพนักงาน

^{๒๘} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒/ตอนพิเศษ ๑๓๕ ง/หน้า ๒/๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

^{๒๙} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗/ตอนพิเศษ ๕ ง/หน้า ๒๘/๗ มกราคม ๒๕๖๓

เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงไม่มีผลทำให้การใช้อำนาจตามกฎหมายเฉพาะซ้ำซ้อนกับอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างไร^{๓๐}

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมปศุสัตว์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

จากบทนิยามทั้งสามคำข้างต้น ในแง่ของการร่างกฎหมายสามารถพิจารณาการเรียงลำดับบทนิยามได้จากหลักเกณฑ์ทั่วไป ดังต่อไปนี้

(ก) ให้เรียงลำดับจากคำที่มีการอธิบายความหมายและเป็นสาระสำคัญจากมากที่สุด ไปยังนิยามที่สำคัญรองลงไปตามลำดับ หรือใช้มากที่สุดไปจนถึงใช้น้อยที่สุด

(ข) จากนั้นจึงเป็นส่วนของคำนิยามที่มีขึ้นเพื่อเป็นคำย่อ เรียงลำดับจากความสำคัญมากไปหาความสำคัญน้อย และ

(ค) เมื่อเรียงลำดับคำนิยามตาม (ก) และ (ข) แล้ว จึงเรียงคำนิยามในเรื่องตัวบุคคลตามความสำคัญ จากบุคคลที่มีความสำคัญน้อยกว่าไปหามากกว่าตามลำดับ เช่น “พนักงานเจ้าหน้าที่” “นายทะเบียน” “อธิบดี” และ “รัฐมนตรี”^{๓๑}

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรการรักษาการ

มาตรการรักษาการในพระราชบัญญัติมีขึ้นเพื่อกำหนดผู้รักษาการตามกฎหมาย เพื่อให้มีรัฐมนตรีเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งทำให้เกิดผลและประโยชน์ดังต่อไปนี้^{๓๒}

ประการที่หนึ่ง มีรัฐมนตรีเจ้าของเรื่องที่แน่นอน ถ้าไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้รักษาการตามกฎหมายแล้วย่อมเป็นการยากที่จะทราบว่ามีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดรับผิดชอบการปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ เช่น การเตรียมการร่างกฎหมายลำดับรอง การเตรียมงบประมาณ การสั่งการให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ และการวางระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติ

^{๓๐} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งและการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (เรื่องเสร็จที่ ๒๒/๒๕๖๓)

^{๓๑} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ: ๒๕๖๓, หน้า ๗๗.

^{๓๒} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, หน้า ๘๓.

ตลอดจนการกำหนดแบบพิธีและแบบฟอร์มการติดต่อกับราษฎรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ฉะนั้น หากในกฎหมายไม่ได้กำหนดผู้รักษาการตามกฎหมาย อาจไม่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของอีกกระทรวงหนึ่งหรืออาจทำให้การปฏิบัติงานเกิดความซ้ำซ้อน เพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหลายกระทรวงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับเดียวกัน

ประการที่สอง เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถตรวจสอบหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามวิถีทางรัฐธรรมนูญได้ เพราะเมื่อการปฏิบัติตามกฎหมายใดไม่มีประสิทธิภาพหรือมีข้อบกพร่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาอาจตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีรักษาการตามกฎหมาย และสภาผู้แทนราษฎรอาจขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรักษาการตามกฎหมายเป็นรายบุคคลได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ โดยปกติย่อมเป็นหน้าที่รัฐมนตรีรักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ เป็นผู้ทำหน้าที่ชี้แจงและตอบข้อซักถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

ประการที่สาม ทำให้ประชาชนสามารถติดต่อกับทางราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากการกำหนดมาตรการรักษาการทำให้ทราบได้ในทันทีว่ากระทรวงใดมีหน้าที่และอำนาจปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายและกำหนดอำนาจของรัฐมนตรีไว้ ดังนี้

๑. อำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติกรมการตามพระราชบัญญัตินี้

โดยได้มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. อำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

โดยมีการให้อำนาจรัฐมนตรีในการออกประกาศ เช่น ประกาศตามมาตรา ๕ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘) ประกาศตามมาตรา ๒๔ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง (ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง พ.ศ. ๒๕๖๒)

หมวด ๑

คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

บทบัญญัติในหมวด ๑ ว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ประกอบด้วยมาตรา ๕ ถึงมาตรา ๑๐ ซึ่งว่าด้วยองค์ประกอบของคณะกรรมการ วาระ การพ้นจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ การประชุม และการแต่งตั้งคณะกรรมการ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน กรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ อธิบดีกรมอนามัย อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

คณะกรรมการ คือ กลุ่มบุคคลที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ดำเนินการด้านบริหารหรือกระทำการบางอย่างโดยมีเป้าหมายร่วมกัน มีความสัมพันธ์ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง ความเป็นอิสระในการแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างกรรมการด้วยกัน รวมทั้งต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยสมาชิกในคณะกรรมการมักจะถูกกำหนดให้การทำงานในรูปคณะกรรมการเป็นพิเศษจากการทำงานตามปกติ ซึ่งในทางการบริหารถือว่าคณะกรรมการเป็นการกระทำของกลุ่มและถือว่าคณะกรรมการเป็นกลุ่มก่อให้เกิดการรวมพลัง ผลรวมของงานที่เกิดขึ้นจากการทำงานเป็นกลุ่มย่อยมีมากกว่าผลรวมของงานที่เกิดจากต่างคนต่างทำ ในทางทฤษฎีคณะกรรมการเป็นกลุ่มบุคคลที่เกิดจากการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ มีหน้าที่และอำนาจหรือภาระที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน^{๓๓}

การกำหนดระบบคณะกรรมการนั้น มีความมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้^{๓๔}

ประการที่หนึ่ง การคานอำนาจ เป็นการถ่วงดุลอำนาจในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ได้เสียสูง หรือจะมีผลกระทบต่อประชาชนซึ่งไม่ควรให้ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องนั้น แต่เพียงผู้เดียว แต่ต้องการให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย

ประการที่สอง การระดมความรู้ความสามารถ ในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างหลากหลาย และให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน

ประการที่สาม การถ่ายทอดข่าวสาร เพื่อทุกฝ่ายที่มีกิจกรรมร่วมกันสามารถที่จะเรียนรู้ในขณะเดียวกันได้

ประการที่สี่ ความเป็นเอกภาพ เป็นการประสานงานเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการทำงานในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย

^{๓๓} สำนักหลักนิติบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, คู่มือแบบการร่างกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการ, กันยายน ๒๕๕๔, หน้า ๒ – ๑๐

^{๓๔} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓, หน้า ๒๒๒.

ประการที่ห้า การมีตัวแทนจากผู้มีส่วนได้เสีย ในกรณีที่ต้องการให้ตัวแทนจากผู้มีส่วนได้เสียอยู่ร่วมในการพิจารณาปัญหา ทำให้การตัดสินใจจากกลุ่มมีความเป็นกลางมากขึ้นโดยผ่านทางตัวแทน รวมทั้งยังก่อให้เกิดการเชื่อตามและยอมรับคำตัดสินที่มีขึ้นนั้น

ในชั้นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... ที่เสนอคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) พิจารณา กรมปศุสัตว์เสนอให้มีคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์และคณะกรรมการประจำจังหวัด เนื่องจากประสงค์จะให้มีความกรรมการซึ่งมีองค์ประกอบจากผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันดูแลป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ทั้งในระดับนโยบายและระดับจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินการตามกฎหมาย โดยเห็นควรให้ตัดบทบัญญัติในส่วนของคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ประจำจังหวัดและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว ออก เนื่องจากกรมปศุสัตว์มีหน่วยงานประจำจังหวัดที่สามารถนำนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดไปดำเนินการได้อยู่แล้ว โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นควรให้แก้ไขชื่อหมวดจาก “หมวด ๑ คณะกรรมการและคณะกรรมการจังหวัด ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์” เป็น “หมวด ๑ คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์” เนื่องจากได้ตัดเนื้อหาในส่วนของคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ประจำจังหวัดออกแล้ว รวมทั้งได้แก้ไของค์ประกอบของคณะกรรมการให้มีเฉพาะหัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเท่านั้น^{๓๕}

นอกจากนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นควรให้ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการจากร่างฯ เดิมที่กรมปศุสัตว์เสนอ โดยเพิ่มเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปลี่ยนอธิบดีกรมการปกครองเป็นอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และเพิ่มผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตามความประสงค์ของกรมปศุสัตว์ รวมทั้งได้เพิ่มผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ซึ่งได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ให้สามารถได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตลอดจนเพิ่มความในวรรคสองเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้น^{๓๖}

การพิจารณาในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบให้คงตำแหน่งกรรมการที่เป็นผู้แทนจากส่วนราชการไว้ตามร่างเดิม และเพิ่มจำนวนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากองค์กรที่เกี่ยวข้องจากไม่เกินสี่คนเป็นไม่เกินเจ็ดคน ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวิสามัญพิจารณากำหนดว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นผู้แทนจากองค์กรใดบ้าง ต่อมาได้พิจารณาให้ตัดตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากส่วนราชการบางหน่วยงานที่ไม่มีมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ออก ได้แก่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ โดยเปลี่ยนเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์

^{๓๕} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๔ (๒๒/๒๕๕๒) ๑๑๕/๒๕๕๒ วันจันทร์ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๓๖} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๘ (๓๘/๒๕๕๒) ๖/๒๕๕๓ วันศุกร์ ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓, หน้า ๙.

เป็นกรรมการโดยตำแหน่งแทนอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมากกว่า^{๓๗}

ดังนั้น ตามกฎหมายปัจจุบัน พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์” โดยคณะกรรมการประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ประธานกรรมการ

โดยทั่วไป ในกฎหมายจะกำหนดตัวผู้ที่จะเป็นประธานกรรมการไว้ ๓ กรณีคือ

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี (หรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย) หรือรัฐมนตรี

(๒) ข้าราชการประจำ ได้แก่ ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี (ในกรณีที่เห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีเหมาะสมที่จะเป็นประธานกรรมการ กฎหมายก็สามารถกำหนดได้)

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ บุคคลซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คณะกรรมการวิชาชีพ คณะกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน กองทุน หรือคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้บุคคลใดเป็นประธานกรรมการจะขึ้นอยู่กับกลไกหรือความสำคัญของกฎหมายนั้นด้วย กล่าวคือ หากต้องการให้ฝ่ายการเมืองเข้ามารับผิดชอบ ในการตัดสินใจให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ หากไม่ต้องการให้การเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องก็กำหนดให้ข้าราชการประจำเป็นประธานกรรมการ นอกจากนี้ หากไม่ต้องการให้การบริหารยังคงอิงอยู่กับระบบราชการก็กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ^{๓๘} โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ

๒. กรรมการโดยตำแหน่ง

การที่กฎหมายกำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่ง ซึ่งส่วนมากมาจากหน่วยงานของรัฐ ก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการประสานนโยบายของทางราชการเข้ากับการทำงานหรือการตัดสินใจของคณะกรรมการ ซึ่งกรรมการโดยตำแหน่งจะทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารนโยบายของทางราชการ นอกจากนั้นการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งจะลาออกไม่ได้และพ้นจากตำแหน่งกรรมการก็ไม่ได้เช่นกัน ทั้งนี้ เพราะตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินหรือกฎหมายเฉพาะ ถ้าจะไม่มีก็ต้องมีกฎหมายบัญญัติให้ยุบเลิกตำแหน่งนั้น โดยคำว่า “กรรมการโดยตำแหน่ง” (ex officio) หมายความว่า ที่มีภาวะเป็นกรรมการ

---

^{๓๗} บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันพุธที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗, หน้า ๖.

^{๓๘} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓, หน้า ๒๒๔.

นั้นก็ด้วยอำนาจแห่งตำแหน่งของผู้นั้น (by virtue of one's office of position) เมื่อตำแหน่งยังมีอยู่ยังไม่ยุบเลิกก็คงเป็นกรรมการอยู่อย่างนั้น^{๓๙}

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่งจำนวน ๑๐ คน
ประกอบด้วย

- ๑) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๒) อธิบดีกรมการศาสนา
- ๓) อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
- ๔) อธิบดีกรมประมง
- ๕) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๖) อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ
- ๗) อธิบดีกรมอนามัย
- ๘) อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- ๙) ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ๑๐) ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์

๓. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยทั่วไปแล้วกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์หรือผลงานเป็นที่ประจักษ์ในด้านใดด้านหนึ่ง สำหรับการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อาจเป็นการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือประธานกรรมการ แล้วแต่ ความสำคัญของเรื่อง นอกจากนี้ จะมีการระบุดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไว้ด้วยว่าต้องเป็น ผู้มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในด้านใด รวมทั้งต้องระบุจำนวนไว้

กรณีตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน ๗ คน โดยพิจารณาแต่งตั้งจาก ความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ซึ่งมีที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) คณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์
- ๒) ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์
- ๓) ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้
- ๔) ผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้
- ๕) ผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการป้องกันการทารุณกรรม

และการจัดสวัสดิภาพสัตว์

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งรัฐมนตรี ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘^{๔๐} โดยกำหนดสัดส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ไว้ดังต่อไปนี้

---

^{๓๙} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการในรัฐวิสาหกิจ (เรื่องเสร็จที่ ๒๗๖/๒๕๑๘)

^{๔๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓/ตอนพิเศษ ๘ ง/หน้า ๑๑/๑๒ มกราคม ๒๕๕๘

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

อนึ่ง ในประกาศดังกล่าวยังได้กำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและวิธีการได้มาซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไว้ด้วย

๔. เลขานุการ

การกำหนดเลขานุการของคณะกรรมการเป็นสิ่งสำคัญของการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ เพราะเป็นผู้เสนอข้อมูลต่อคณะกรรมการ ติดตามผลการดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ตลอดจนดำเนินงานในด้านธุรการต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่มักกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

กรณีตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้อธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งสอดคล้องกับการที่กฎหมายกำหนดให้อธิบดีกรมปศุสัตว์มีหน้าที่หลักในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างลงตามวรรคสอง หากวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน รัฐมนตรีจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น โดยหลักแล้วขึ้นอยู่กับนโยบายและวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นเป็นสำคัญว่าจะให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งยาวนานเพียงใด และให้ค้ำประกันว่ากรรมการดังกล่าวเป็นกรรมการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เนื่องจากวาระการดำรงตำแหน่งจะต้องสอดคล้องกับภารกิจของกรรมการในหน่วยงานนั้น ๆ โดยกรรมการต้องปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองและมีความเป็นอิสระในการทำงานด้วย

การที่กฎหมายกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้ย่อมมีความหมายว่าผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นในคราวใดสามารถดำรงตำแหน่งนั้นได้โดยมีกำหนดเวลาสูงสุดเท่าใด ฉะนั้น ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งตามวาระไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งจนครบวาระหรือออกจากตำแหน่งก่อนวาระก็ถือว่าได้ดำรงตำแหน่งมาแล้วหนึ่งวาระ^{๔๑}

สำหรับการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นหรือแทนที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นนั้น โดยปกติมักกำหนดให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการทั้งคณะเป็นไปในคราวเดียวกัน ไม่เกิดปัญหาเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งระหว่างกรรมการเหลื่อมล้ำกัน

ในกรณีที่กฎหมายประสงค์ที่จะให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ก็จะเป็นการสอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙^{๔๒} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นหลักการที่กำหนดขึ้นเพื่อรองรับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจพิจารณาทางปกครองแต่มีเหตุบกพร่องในการดำรงตำแหน่ง โดยให้การกระทำทางปกครองนั้นมีผลต่อไป ไม่กระทบกระเทือนเพราะเหตุดังกล่าว ซึ่งอาจเทียบเคียงกับกรณีที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้วินิจฉัยไว้ว่า แม้จะพ้นวาระการดำรงตำแหน่งไปแล้วแต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จึงเป็นกรณีที่ใช้อำนาจพิจารณาทางปกครองในขณะที่มีเหตุบกพร่องในการดำรงตำแหน่งซึ่งสามารถนำหลักการตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้โดยเทียบเคียงเพื่อไม่ให้มีผลกระทบกับการพิจารณาทางปกครองที่ได้กระทำไปในระหว่างที่พ้นวาระการดำรงตำแหน่งได้โดยอนุโลม^{๔๓}

สำหรับการกำหนดให้กรรมการดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวหรือดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้นั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกฎหมายแต่ละฉบับว่าจะให้กรรมการดำรงตำแหน่งเช่นใด ซึ่งส่วนใหญ่แล้วบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการจะกำหนดให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้^{๔๔} ดังที่บัญญัติไว้ในวรรคสี่ของมาตรานี้

---

^{๔๑} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง วาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี คณบดี และหัวหน้าภาควิชา การรักษาการในตำแหน่ง และการรักษาราชการแทน ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เรื่องเสร็จที่ ๑๖๐/๒๕๓๐)

^{๔๒} มาตรา ๑๙ ถ้าปรากฏภายหลังว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่

^{๔๓} บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการองค์การสวนยางภายหลังจากที่พ้นวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว (เรื่องเสร็จที่ ๗๐๖/๒๕๔๘)

^{๔๔} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓, หน้า ๒๓๔.

<p>ตำแหน่งเมื่อ</p> <p>ความสามารถ</p>	<p>มาตรา ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ลาออก</p> <p>(๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ</p> <p>(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย</p> <p>(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p> <p>(๗) พ้นจากการเป็นคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้หรือผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในฐานะนั้น</p>
---------------------------------------	--

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวาระแล้วยังมีเหตุอื่นที่เป็นอุปสรรคทำให้กรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แม้ว่าจะยังไม่ครบวาระการดำรงตำแหน่ง เช่น ตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามลักษณะที่กฎหมายกำหนด

นอกจากเหตุที่กล่าวมาแล้วยังมีกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเพราะผู้มีอำนาจแต่งตั้งให้ออก ซึ่งปรากฏบทบัญญัติของกฎหมายในสองลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง กำหนดไว้แต่เพียงว่าให้ผู้แต่งตั้งมีอำนาจสั่งให้ออก ผู้แต่งตั้งจึงมีอำนาจสั่งให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งได้ตามที่สมควร และลักษณะที่สอง ได้กำหนดเงื่อนไขหรือเหตุผลในการสั่งให้ออกไว้ด้วยซึ่งจะเป็นการสอดคล้องกับหลักกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่กำหนดให้การออกคำสั่งทางปกครองจะต้องมีเหตุผลประกอบด้วยเพื่อเป็นการควบคุมการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจแต่งตั้งไว้ เช่น ให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุผลที่กฎหมายมีเจตนารมณ์จะให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ โดยไม่จำเป็นต้องกังวลต่อการให้ออกจากตำแหน่งโดยปราศจากเหตุผล ดังนั้น แม้กฎหมายจะระบุให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ตาม แต่ก็ได้หมายความว่าผู้มีอำนาจแต่งตั้งจะสั่งให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิออกจากตำแหน่งใน “เวลา” ไตหรือเพราะ “เหตุ” ไต ๆ ก็ได้ อำนาจในการสั่งให้ออกจะกระทำได้ก็เฉพาะกรณีที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น ซึ่งจะมีข้อจำกัดเรื่อง “เวลา” และ “เหตุ” ของการสั่งไว้ กล่าวคือ จะสั่งให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระได้ ก็ต้องเป็นเหตุ

เพราะ “บกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ” ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น^{๔๕}

การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของกรรมการ จะมีบทบัญญัติกำหนดรองรับให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง^{๔๖}

พระราชบัญญัตินี้กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว ยังมีกรณีเหตุอื่นที่เป็นอุปสรรคทำให้กรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ รวม ๗ ประการ ดังนี้

- ๑) ตาย
- ๒) ลาออก
- ๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ
- ๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- ๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- ๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- ๗) พ้นจากการเป็นคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้หรือผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในฐานะนั้น

มาตรา ๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอนโยบาย แผน มาตรการ และแนวทางที่สร้างความตระหนักในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อรัฐมนตรี
- (๒) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์
- (๓) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

^{๔๕} ข้อสังเกตของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายอมร จันทรมบูรณ์) ประกอบความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่วนจังหวัดกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด (กรณีคำสั่งจังหวัดสมุทรปราการ) (เรื่องเสร็จที่ ๗๒/๒๕๒๔)

^{๔๖} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓, หน้า ๒๓๖.

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

ในแง่ของการร่างกฎหมายสำหรับบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ^{๔๗} ของคณะกรรมการนั้นจะมีแนวทางการเขียนเป็นสองแนวทางด้วยกัน คือ กรณีที่หนึ่ง กำหนดให้บทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวางไว้ต่อจากองค์ประกอบของคณะกรรมการ และกรณีที่สอง กำหนดให้บทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวางไว้ต่อจากการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ซึ่งเห็นว่ากรณีตามแนวทางที่สอง ที่กำหนดให้บทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวางเรียงต่อจากการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการน่าจะเป็นการเหมาะสม เพราะเป็นการกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการให้เสร็จสิ้นก่อนจึงจะกล่าวถึงเรื่องหน้าที่และอำนาจ ซึ่งตรงกับที่ปรากฏในพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการเป็นสาระสำคัญของคณะกรรมการตามกฎหมาย เพราะเป็นการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการนั้น ซึ่งปกติจะขึ้นอยู่กับนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคณะกรรมการของกฎหมายแต่ละฉบับ การกำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการส่วนใหญ่จะมีข้อพิจารณาตามประเภทของหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(ก) หน้าที่และอำนาจในการเสนอความคิดเห็นหรือให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่องค์กรผู้มีหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติตามกฎหมาย

(ข) หน้าที่และอำนาจในการบริหารงาน การออกกฎหรือการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรอื่นปฏิบัติตามหรือการให้ความเห็นชอบในการปฏิบัติงานขององค์กรอื่น

(ค) หน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

(ง) หน้าที่และอำนาจในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการกำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตามกฎหมายผู้ร่างกฎหมายจะต้องคำนึงถึงสาระของบทบัญญัติอื่น ๆ ในกฎหมายฉบับนั้น เพื่อที่จะกำหนดบทบาทของคณะกรรมการให้ถูกต้องและสอดคล้องกับสาระของบทบัญญัติเหล่านั้น ทั้งนี้ หากมีการกำหนดหน้าที่และอำนาจโดยสมบูรณ์และเหมาะสมกับสาระของบทบัญญัติของกฎหมายนั้นแล้ว ย่อมทำให้กลไกการปฏิบัติงานหรือการบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง^{๔๘}

พระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑) เสนอนโยบาย แผน มาตรการ และแนวทางที่สร้างความตระหนักในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อรัฐมนตรี

---

^{๔๗} โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้ถ้อยคำว่า “หน้าที่และอำนาจ” แทน “อำนาจหน้าที่” เนื่องจากกฎหมายต้องกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ก่อน แล้วบุคคลนั้นจึงจะมีอำนาจ ตามมาเพื่อให้สามารถกระทำการตามหน้าที่ได้ และต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีบันทึกข้อความ เรื่อง การใช้ถ้อยคำ “หน้าที่และอำนาจ” ในร่างกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ โดยวางแนวทางให้การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานฯ ให้ใช้คำว่า “หน้าที่และอำนาจ” แทนคำว่า “อำนาจหน้าที่” ในร่างกฎหมายทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับพระราชบัญญัติหรือกฎหมายลำดับรอง สำหรับในบางกรณี อาจมีหน้าที่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีอำนาจตามมาด้วย แต่เมื่อใดก็ตามถ้ากฎหมายให้อำนาจต้องเขียน “หน้าที่และอำนาจ” เสมอ

^{๔๘} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓, หน้า ๒๓๗.

๒) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์

๓) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

๔) กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๕) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้

๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสองครั้ง การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การประชุมของคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนั้นส่วนใหญ่เป็นไปในรูปการประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาหรือมีมติในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ ดังนั้น การกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมจึงต้องครบถ้วน เพื่อมิให้เกิดข้อขัดแย้งในทางปฏิบัติ ซึ่งสาระของการประชุมคณะกรรมการที่กำหนดประกอบด้วยองค์ประชุม ประธานที่ประชุม (โดยปกติประธานจะเป็นผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมและดำเนินการประชุมจนเสร็จสิ้น แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ต้องกำหนดให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม) การเป็นผู้มีส่วนได้เสียของประธานกรรมการหรือกรรมการและการวินิจฉัยชี้ขาด เป็นต้น^{๔๙}

การประชุมของคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑) วาระการประชุม

ให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์อย่างน้อยปีละสองครั้ง

๒) องค์ประชุม

กำหนดจำนวนของกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่จะต้องมาเข้าร่วมประชุม คือ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะสามารถดำเนินการประชุมได้

^{๔๙} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓, หน้า ๒๓๙.

๓) ประธานในที่ประชุม

ให้ประธานทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมและดำเนินการประชุมจนเสร็จสิ้น แต่ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่ง เพื่อเป็นประธานในที่ประชุมครั้งนั้น

๔) การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก และให้กรรมการหนึ่งคนมีหนึ่งเสียง ในการลงคะแนน แต่ถ้ามีการลงคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียง หนึ่งเพื่อเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการ อย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและการประชุมของคณะอนุกรรมการ

โดยที่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ใน กฎหมายนั้น บางกรณีคณะกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการได้เองทั้งหมด จึงควรมี บทบัญญัติให้คณะกรรมการสามารถมอบหมายให้องค์กรอื่นเป็นผู้ปฏิบัติแทนโดยอยู่ในความ รับผิดชอบของคณะกรรมการ ซึ่งในกรณีเช่นนี้กฎหมายส่วนใหญ่จะกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจ แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหรือ อำนาจให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องไว้ด้วย^{๕๐}

พระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ และกำหนดถึงการประชุมของคณะอนุกรรมการ โดยให้นำมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งได้แก่เรื่อง วาระการประชุม องค์ประชุมของ คณะอนุกรรมการ ประธานในที่ประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ใช้หลักการเดียวกับการ ประชุมของคณะกรรมการฯ

หมวด ๒
องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์

บทบัญญัติในหมวด ๒ ว่าด้วยองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ดังที่กำหนดบทนิยามไว้แล้ว ในมาตรา ๓ นั้น ประกอบด้วยมาตรา ๑๑ ถึงมาตรา ๑๓ ได้แก่ การขึ้นทะเบียน สิทธิขององค์กร จัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียน

^{๕๐} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓, หน้า ๒๔๐.

มาตรา ๑๑ คณะบุคคลหรือนิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อนายทะเบียน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

การขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์

ในการดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งของเอกชน บางกรณีมีความจำเป็นที่รัฐต้องเข้าไปควบคุมหรือกำกับกำกับการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ระบบการขึ้นทะเบียนเป็นระบบการควบคุมดูแลประเภทหนึ่งซึ่งมีระดับความเข้มงวดไม่มากนัก เพื่อให้การดำเนินกิจการของเอกชนไม่ถูกกำกับโดยรัฐอย่างเคร่งครัดจนเกินไป

สำหรับการขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ กฎหมายกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไว้ ๓ ประการหลัก ได้แก่

๑) เป็นคณะบุคคลหรือนิติบุคคล

๒) มีวัตถุประสงค์หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และ

๓) ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน

โดยอำนาจในการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นของนายทะเบียน สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน นั้น ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์ได้ออกประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ และสถานสงเคราะห์สัตว์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

อนึ่ง มีข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ว่า โดยบทบัญญัติในมาตรานี้ มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเปิดกว้างให้คณะบุคคลที่แม้จะมีได้เป็นนิติบุคคล หากมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือจัดสวัสดิภาพสัตว์มาอย่างต่อเนื่อง สามารถขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์เพื่อขอรับการสนับสนุนจากรัฐในการดำเนินกิจกรรมได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้กลุ่มบุคคลที่มีเจตนาไม่สุจริตแอบแฝงเข้ามาเพื่อขอรับการสนับสนุนดังกล่าว ในการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียน รัฐมนตรีจึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่มีความชัดเจนและรัดกุม เพื่อให้สามารถถ่วงดุลให้เฉพาะคณะบุคคลหรือนิติบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมในด้านนี้อย่างแท้จริง ต่อเนื่องยาวนาน และไม่มีประวัติเกี่ยวกับการกระทำอันไม่สุจริตหรือผิดกฎหมายได้มีโอกาสเข้ามารับการสนับสนุนดังกล่าว^{๕๑}

^{๕๑} สำนักกรรมการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, หน้า (๗).

มาตรา ๑๒ องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในการดำเนินกิจกรรม ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๓) การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการป้องกันการทารุณกรรม หรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๔) การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๕) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

สิทธิขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ในการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

โดยที่เจตนารมณ์ของการบัญญัติให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ก็เพื่อให้องค์กรดังกล่าวมีสิทธิขอรับการสนับสนุนจากรัฐในการดำเนินกิจกรรมได้ กฎหมายจึงกำหนดให้องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมในเรื่องต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านกรจัดเครือข่ายอาสาสมัคร การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การจัดทำโครงการหรือกิจกรรม การแก้ไขปัญหา ตลอดจนการศึกษวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ปรากฏว่าองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ใดดำเนินกิจกรรมโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือดำเนินการในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือกระทำการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือและกำหนดระยะเวลาให้ระงับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว หากองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นได้

การเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์

เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไว้แล้วว่าต้องไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน รวมทั้งในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ จำเป็นจะต้องเป็นไปเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น หากปรากฏว่ามีกรณีดังกล่าวขึ้น จำเป็นต้องมีมาตรการในการดำเนินการ โดยกฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดระยะเวลาให้องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ระงับการดำเนินการนั้น อันเป็นมาตรการลำดับแรก แต่หากองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนด กฎหมายกำหนดต่อไปว่าให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นได้

สำหรับการออกคำสั่งของนายทะเบียน ในพระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดรูปแบบไว้ เป็นพิเศษนอกจากกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการออกคำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล จึงถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามบทนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ฉะนั้น จำเป็นต้องพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าวด้วย

หมวด ๓
สถานสงเคราะห์สัตว์

บทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสถานสงเคราะห์สัตว์ ดังที่กำหนดบทนิยามไว้แล้ว ในมาตรา ๓ นั้น ประกอบด้วยมาตรา ๑๔ ถึงมาตรา ๑๖ ได้แก่ การขึ้นทะเบียน สิทธิขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียน

อนึ่ง จะสังเกตได้ว่าโครงสร้างของบทบัญญัติในหมวดนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับหมวด ๒ องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์นี้ มีข้อสังเกตว่าตามร่างฯ เดิมที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ได้กำหนดให้การจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ต้องได้รับอนุญาต และกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการที่ค่อนข้างเข้มงวด ซึ่งในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่าอาจเป็นอุปสรรคในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ และท้ายที่สุดจะส่งผลกระทบต่อทำให้สัตว์ไม่ได้รับการคุ้มครองดูแล จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์โดยการขึ้นทะเบียนเช่นเดียวกับการจัดตั้งองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์^{๕๒} นอกจากนี้ สถานสงเคราะห์สัตว์จะเข้าไปจัดการดูแลสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของซึ่งเป็นการกระทำในเชิงเมตตาธรรมและไม่ได้เป็นการแสวงหาประโยชน์ ทั้งยังเป็น การช่วยเหลือรัฐในการจัดการกับปัญหาสัตว์เร่ร่อน โดยหลักการจึงควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐ และอาจใช้ระบบการขึ้นทะเบียนจะเหมาะสมกว่าระบบอนุญาตซึ่งใช้กับการประกอบกิจการซึ่งมุ่งแสวงหากำไร โดยระบบการขึ้นทะเบียนนี้รัฐก็ยังสามารถเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการได้เช่นกัน^{๕๓} จึงเป็นที่มาของบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๑๔ เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

^{๕๒} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๑ (๑๗/๒๕๕๒) ๑๑๐/๒๕๕๒ วันอังคาร ที่ ๑๗ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๔.

^{๕๓} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๕ (๑๗/๒๕๕๒) ๑๑๐/๒๕๕๒ วันอังคาร ที่ ๑๗ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๗ - ๘.

การขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์

การขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ กฎหมายกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไว้ ๓ ประการหลัก ได้แก่

๑) เป็นผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ ทั้งนี้ สถานสงเคราะห์สัตว์อาจไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายก็ได้

๒) ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน

โดยอำนาจในการพิจารณารับขึ้นทะเบียนเป็นของนายทะเบียน สำหรับหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน นั้น ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์ได้ออกประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ และสถานสงเคราะห์สัตว์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

มาตรา ๑๕ ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๔ แล้ว อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๒) การควบคุมปริมาณสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ภายในสถานสงเคราะห์สัตว์

(๓) การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

สิทธิของสถานสงเคราะห์สัตว์ในการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

เช่นเดียวกับกรณีขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ที่เจตนาารมณ์ของการบัญญัติให้มีการขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ ก็เพื่อให้มีสิทธิขอรับการสนับสนุนจากรัฐได้ กฎหมายจึงกำหนดให้สถานสงเคราะห์สัตว์อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินกิจกรรมในเรื่องต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ การควบคุมปริมาณสัตว์ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ภายในสถานสงเคราะห์สัตว์ และการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ปรากฏว่าสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๔ ดำเนินกิจกรรมในลักษณะทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือและกำหนดระยะเวลาให้สถานสงเคราะห์สัตว์ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม หากสถานสงเคราะห์สัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของสถานสงเคราะห์สัตว์นั้นได้

การเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของสถานสงเคราะห์สัตว์

ทำนองเดียวกับการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ กรณีของสถานสงเคราะห์สัตว์ซึ่งกฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเอาไว้แล้ว ดังนั้น หากปรากฏว่ามีเหตุต้องห้ามเกิดขึ้น ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมในลักษณะทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์ (ตามที่บัญญัติไว้ในบทนิยามและในหมวด ๕ การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์) หรือไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม (ตามที่บัญญัติไว้ในบทนิยามและในหมวด ๖ การจัดสวัสดิภาพสัตว์) กฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดระยะเวลาให้สถานสงเคราะห์สัตว์ระงับการดำเนินการนั้นเป็นลำดับแรก แต่หากยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของสถานสงเคราะห์สัตว์นั้นได้ โดยคำสั่งต้องทำเป็นหนังสือและต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองด้วย

หมวด ๔ การอุทธรณ์

จากเดิมการพิจารณาในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ที่ประชุมเห็นว่าหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์การขอจดทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์และสถานสงเคราะห์สัตว์ สามารถใช้หลักเกณฑ์ทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครองได้^{๕๔} อย่างไรก็ตาม หมวด ๔ การอุทธรณ์ นี้ เป็นบทบัญญัติที่ได้เพิ่มขึ้นใหม่ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้การโต้แย้งคำสั่งของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะเป็ คำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียน หรือคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียน มีกระบวนการที่ชัดเจนและไม่เกิดปัญหาการตีความ จึงได้กำหนดกระบวนการอุทธรณ์ขึ้นไว้ในพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๔ ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

การอุทธรณ์คำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์หรือสถานสงเคราะห์สัตว์

โดยที่คำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์หรือสถานสงเคราะห์สัตว์เป็นคำสั่งทางปกครอง ตามนัยบทนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งกรณีนี้เป็นกรณีที่กฎหมายเฉพาะได้กำหนดวิธีการอุทธรณ์ไว้แล้ว ในการอุทธรณ์คำสั่งจึงเป็นไปตามที่บทบัญญัติมาตรา ๑๗ นี้กำหนด โดยให้ผู้ได้รับคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามมาตรา ๑๑ หรือคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์

^{๕๔} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๖ (๒๙/๒๕๕๓) ๑๑๗/๒๕๕๒ วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๔.

ตามมาตรา ๑๔ แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพ สัตว์ได้ภายในกำหนดเวลา ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๖ ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่ผู้อุทธรณ์ จะร้องขอและคณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้นไว้ชั่วคราว

การอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์หรือสถานสงเคราะห์สัตว์

โดยที่คำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์หรือสถาน สงเคราะห์สัตว์เป็นคำสั่งทางปกครอง ตามนัยบทนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งกรณีนี้เป็นกรณีที่กฎหมายเฉพาะได้กำหนดวิธีการอุทธรณ์ไว้แล้ว ในการอุทธรณ์คำสั่งจึงเป็นไปตามที่บทบัญญัติมาตรา ๑๘ นี้กำหนด โดยให้ผู้ได้รับคำสั่งเพิกถอนการ ขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามมาตรา ๑๓ หรือคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นสถาน สงเคราะห์สัตว์ตามมาตรา ๑๖ แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ภายในกำหนดเวลา ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน

อนึ่ง การอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนทั้งสองกรณีตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุ ทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะร้องขอและคณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการทุเลา การบังคับตามคำสั่งนั้นไว้ชั่วคราว ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับมาตรา ๔๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการอุทธรณ์ และในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ ผลของคำวินิจฉัยอุทธรณ์ และหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

บทบัญญัติมาตรานี้กำหนดระยะเวลาให้คณะกรรมการฯ พิจารณาอุทธรณ์ตามที่ กล่าวถึงในทั้งสองมาตราข้างต้นให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ และกำหนดผล ของคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด ซึ่งนัยนี้หมายความว่าในฝ่ายปกครอง ผู้อุทธรณ์ซึ่งไม่พอใจผลของคำวินิจฉัยอุทธรณ์สามารถใช้สิทธิฟ้องร้องคดีต่อไปยังศาลปกครองได้ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

อนึ่ง คณะกรรมการฯ ได้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการ อุทธรณ์ และในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรม

และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เรื่อง การอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๑^{๕๕} ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑) กำหนดให้การอุทธรณ์อาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้

กรณีทำเป็นหนังสือต้องลงลายมือชื่อ และต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ วัน เดือน ปี ที่ยื่นอุทธรณ์ ข้อโต้แย้ง ข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมาย และคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ และวันที่รับทราบคำสั่งพร้อมแนบเอกสารประกอบ

กรณีอุทธรณ์ด้วยวาจา ต้องแจ้งความประสงค์ รายละเอียดของข้อโต้แย้ง ข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมาย พร้อมลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

๒) กำหนดสถานที่ยื่นอุทธรณ์และผู้มีอำนาจรับอุทธรณ์

กรณีทำเป็นหนังสือ ในกรุงเทพฯ ให้ยื่นหรือส่งไปที่กรมปศุสัตว์ ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นหรือส่งไปที่สำนักงานปศุสัตว์เขต หรือกรมปศุสัตว์

กรณีอุทธรณ์ด้วยวาจา ในกรุงเทพฯ ให้แจ้งต่อผู้อำนวยการสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งความประสงค์ต่อปศุสัตว์เขต

๓) กำหนดหลักเกณฑ์การนับระยะเวลาอุทธรณ์

เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาอุทธรณ์ ให้ถือว่าวันที่ยื่นอุทธรณ์ที่กรมปศุสัตว์ หรือสำนักงานปศุสัตว์เขต แล้วแต่กรณี หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซอง หนังสืออุทธรณ์เป็นวันที่ได้รับอุทธรณ์ ส่วนการอุทธรณ์ด้วยวาจาให้นับตั้งแต่วันที่ผู้อุทธรณ์ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือ และเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนรับไว้เป็นวันที่ได้รับอุทธรณ์

๔) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ โดยให้ประธานกรรมการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่เมื่อรวมระยะเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นตามที่ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นอุทธรณ์ ให้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยให้ผู้อุทธรณ์ทราบ และให้นำทะเบียนดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่มีวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ ต้องแจ้งเหตุผลและสิทธิในการคัดค้านหรือฟ้องคดีให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วย

๕) กำหนดสิทธิของผู้อุทธรณ์ในการคัดค้านคณะกรรมการเมื่อมีเหตุความมีส่วนได้เสียหรือไม่เป็นกลางตามที่กำหนด

มีข้อสังเกตว่า ตามประกาศฉบับนี้ กำหนดให้ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์คัดค้านคำวินิจฉัยที่คณะกรรมการได้แจ้งผลไปแล้ว ให้ประธานกรรมการเรียกประชุมเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริง และคำวินิจฉัยใหม่อีกครั้งหนึ่ง และให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด กรณีจึงถือได้ว่าการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาได้ถึงสองครั้ง ก่อนที่ผู้อุทธรณ์ซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อไป

^{๕๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕/ตอนพิเศษ ๑๕๗ ง/หน้า ๑๒/๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

หมวด ๕
การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

บทบัญญัติในหมวดนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ โดยประกอบด้วย มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ อันเป็นการกำหนดห้ามการทารุณกรรมสัตว์ที่หากมีการฝ่าฝืนจะมีโทษ ตามมา และกำหนดข้อยกเว้นกรณีที่ไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ด้วย

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

การห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์

ดังที่บัญญัติไว้แล้วในบทนิยามคำว่า “การทารุณกรรม” โดยบทบัญญัติมาตรา ๒๐ เป็นส่วนของเนื้อหาที่กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้นั้นเป็นเจ้าของสัตว์หรือไม่ อย่างไรก็ตาม โดยที่กฎหมายบัญญัติโดยใช้ถ้อยคำกว้างว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” จึงจำเป็นต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไปว่าอย่างไรจึงจะถือว่าสมควรหรือไม่

สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรานี้ บทกำหนดโทษในมาตรา ๓๑ กำหนดให้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๑ การกระทำได้ดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา ๒๐

- (๑) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- (๒) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
- (๓) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- (๔) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บ และไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- (๕) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- (๖) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- (๗) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์
- (๘) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์
- (๙) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

(๑๐) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ
(๑๑) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของ
คณะกรรมการ

การกระทำที่ไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์

ในร่างฯ เดิมที่กรมปศุสัตว์เสนอมีลักษณะเป็นการกำหนดหลักการทั่วไปโดยให้การทารุณกรรมสัตว์มีโทษทางอาญา และกำหนดกรณีต่าง ๆ ที่จะถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ อย่างไรก็ตาม กรณีเหล่านั้นเป็นเพียงตัวอย่างหรือข้อสันนิษฐานซึ่งอาจมีการตกหล่นได้หรือบางกรณีก็น่าจะเป็นเรื่องการจัดสวัสดิภาพสัตว์มากกว่าการทารุณกรรมสัตว์ ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ที่ประชุมฯ จึงเห็นว่าเมื่อได้บัญญัติหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์อันมีโทษตามกฎหมายไว้แล้ว มาตรฐานจึงอาจบัญญัติในลักษณะเป็นข้อยกเว้นกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์^{๕๖}

บทบัญญัติมาตรานี้กำหนดเหตุยกเว้นไม่ให้ถือว่าการกระทำต่าง ๆ ตามที่กำหนดเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา ๒๐ ซึ่งหากมีการกระทำความผิดต่อไปนี้ ผู้กระทำความผิดไม่มีความผิดตามมาตรา ๒๐ ประกอบมาตรา ๓๑ แต่อย่างไร

(๑) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร

โดยที่นิยามคำว่า “สัตว์” ตามพระราชบัญญัตินี้ มีความหมายถึง สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหารด้วย ตัวอย่างเช่น สุกร เป็ด ไก่ ปลา ดังนั้น การฆ่าสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้เป็นอาหาร จึงไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์

(๒) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมโรงฆ่าสัตว์ต่าง ๆ ให้ต้องมีมาตรการตรวจสอบสุขอนามัยในกระบวนการฆ่าสัตว์และการขนส่งเนื้อสัตว์ รวมถึงการชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่ายให้ได้มาตรฐาน โดยได้บัญญัตินิยาม “สัตว์” หมายความว่า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร นกกระทา ไก่ เป็ด ห่าน และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งสัตว์ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นสัตว์ที่เป็นอาหารสำหรับมนุษย์บริโภค รวมทั้งถือเป็นกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว การฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ตามกฎหมายดังกล่าวจึงไม่ถือเป็นการทารุณกรรมตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

กฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดที่เกิดกับสัตว์ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงถือเป็นกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น การฆ่าสัตว์เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมโรคระบาดซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้จึงไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์

(๔) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน

^{๕๖} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๖ (๒๙/๒๕๕๓) ๑๑๗/๒๕๕๒ วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๒.

โดยที่มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติ^{๕๗} กำหนดว่า ในกรณีที่พบสัตว์ตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัสและสัตว์แพทย์เห็นว่าการให้สัตว์มีชีวิตอยู่ต่อไป จะได้รับความทุกข์ทรมานจนเกินสมควร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ฆ่าสัตว์นั้นได้ และในวรรคสอง บัญญัติว่า การฆ่าสัตว์ตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการโดยสัตวแพทย์ และในกรณีที่สัตว์นั้นมีเจ้าของต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสัตว์ ดังนั้น การฆ่าสัตว์ตามที่บัญญัติไว้ข้างต้น จึงไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์

(๕) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา

ข้อยกเว้นตามอนุมาตรา^{๕๗} นี้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๓๑^{๕๗} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติรับรองเสรีภาพในการถือศาสนาไว้ ทั้งนี้ คำว่า “ทางศาสนา” ในที่นี้ ขยายความทั้งคำว่าพิธีกรรมและความเชื่อ^{๕๘} ดังนั้น การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมอย่างอื่นซึ่งมิใช่พิธีกรรมทางศาสนา หรือการฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมของลัทธิความเชื่อซึ่งมิใช่ความเชื่อทางศาสนาที่มีได้รับการรับรองจากทางราชการ จะไม่ถือเป็นการทารุณกรรมตามมาตรา^{๕๗} นี้

ตัวอย่างการฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา เช่น การฆ่าสัตว์ในวันฮารีรายอซึ่งเป็นการปฏิบัติตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนาอิสลามของชาวมุสลิม หรือที่เรียกว่า “กูรบาน”^{๕๙}

(๖) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน

ข้อยกเว้นในอนุมาตรา^{๕๗} นี้ กำหนดไว้สำหรับการฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็น โดยอาจพิจารณาประกอบกับมาตรา ๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติถึงกรณีการกระทำความผิดด้วยความจำเป็นไว้ โดยมีหลักการคือ เป็นการกระทำเพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ (๒) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภยันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน และไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุ มีข้อสังเกตว่า การกระทำด้วยความจำเป็นตามมาตรา^{๕๗} นี้จะเป็นเหตุที่ทำให้การกระทำไม่มีความผิดแต่อย่างใดเลย มิใช่เพียงเหตุยกเว้นโทษดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น

(๗) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สมาคมกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

---

^{๕๗} มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

^{๕๘} บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ หน้า ๘.

^{๕๙} เลขา เกลี้ยงเกลา, นาซือเราะ เจาะสะ, บันทึกบรรยายภาศรายออีดีลัจญา กับการเดินทางของเนื้อกูรบาน วันพุธ ที่ 14 กันยายน 2559 เวลา 23:20 น. https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/50005-rama_64821.html

ตัวอย่างของการดำเนินการตามอนุमतรานี้ เช่น การทำหมั้นสัตว์

(๘) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์ หรือการดำรงชีวิตของสัตว์

เงื่อนไขของการดำเนินการตามอนุमतรานี้จะต้องมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสัตว์

(๙) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

การต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่นตามอนุमतรานี้ ในชั้นการพิจารณาของ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ที่ประชุมฯ อภิปรายว่าต้องเป็นกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการพนัน อนุญาตให้กระทำได้นั้น โดยมาตรา ๔^{๖๐} แห่งพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ กำหนดถึงการพนันที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ไว้ในบัญชี ก. ๑๗. ซึ่งห้ามการเล่นซึ่งมีการทรมานสัตว์ เช่น เอา มีดหรือหนามผูก หรือวางยาเบื่อเมาให้สัตว์ชนหรือต่อสู้กัน หรือสูมไฟบนหลังเต่าให้วิ่งแข่งกัน หรือ การเล่นอื่น ๆ ซึ่งเป็นการทรมานสัตว์ อันมีลักษณะคล้ายกับที่ว่ามานี้ และในบัญชี ข. ซึ่งจะกระทำได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเท่านั้นได้แก่ ๑. การเล่นต่าง ๆ ซึ่งให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งกัน เช่น ชนโค ชนไก่ กัด ปลา แข่งม้า ฯลฯ นอกจากที่กล่าวไว้ในหมายเลข ๑๗ แห่งบัญชี ก.

นอกจากนี้อาจตัวอย่างได้เช่น ประเพณีวิ่งควาย เป็นประเพณีท้องถิ่นของจังหวัด ชลบุรีซึ่งมีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

(๑๐) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ

ตามอนุमतรานี้เป็นการบัญญัติรองรับกรณีตามกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ ในอนาคต เช่น การใช้สัตว์ทดลองเพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

(๑๑) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของ

คณะกรรมการ

ตามอนุमतราสุดท้ายนี้เป็นบทที่รองรับและเปิดช่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยความเห็นของคณะกรรมการป้องกัน การทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งมีอำนาจในการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออก ประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ตามมาตรา ๘ (๓) มีอำนาจกำหนดเหตุอื่นใดที่จะเป็นข้อยกเว้นมิให้ถือว่า เป็นการทารุณกรรมสัตว์นอกเหนือจากเหตุที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อ ความยืดหยุ่นในการใช้บังคับกฎหมาย

---

^{๖๐} มาตรา ๔ ห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มี หรือเข้าเล่น หรือเข้าพนันในการเล่นอันระบุนี้ไว้ในบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอันร้ายแรงอื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออก กฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมห้ามไว้ แต่เมื่อรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรจะอนุญาตภายใต้บังคับเงื่อนไข ใด ๆ ให้มีการเล่นชนิดใดก่อนอนุญาตได้โดยออกพระราชกฤษฎีกา

การเล่นอันระบุนี้ไว้ในบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ จะจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นทางนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ ผู้จัดโดยทางตรงหรือทางอ้อมได้ต่อเมื่อรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเห็นสมควรและออก ใบอนุญาตให้ หรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นโดยไม่ต้องมีใบอนุญาต

หมวด ๖
การจัดสวัสดิภาพสัตว์

บทบัญญัติในหมวดนี้ได้กำหนดหน้าที่ให้เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งหากเจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดและต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๘ บทกำหนดโทษ โดยความหมายของคำว่า “เจ้าของสัตว์” เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในบทนิยามในมาตรา ๓ ข้างต้น

มาตรา ๒๒ เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์

หน้าที่ของเจ้าของสัตว์ในการดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสม โดยในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดนิยามคำว่า “การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

หลักเกณฑ์ในการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้น ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ที่ประชุมฯ เห็นว่า โดยหลักการควรต้องกำหนดชนิดของสัตว์ที่จะได้รับการจัดสวัสดิภาพ เนื่องจากคงไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ (เดียว) ไปใช้กับสัตว์ทุกชนิดได้ โดยอาจกำหนดหลักการว่าการจัดสวัสดิภาพสัตว์ควรต้องคำนึงถึงเรื่องใดบ้าง ส่วนรายละเอียดให้นำไปกำหนดไว้ในกฎหมายอนุบัญญัติ^{๖๑}

สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๑^{๖๒} โดยข้อ ๔ ของประกาศดังกล่าวได้กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสม กล่าวคือ

(๑) จัดให้สัตว์ได้รับอาหารและน้ำในปริมาณ และคุณภาพที่เหมาะสมแก่ประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์ ในกรณีเลี้ยงสัตว์เป็นกลุ่มควรแน่ใจว่าสัตว์แต่ละตัวได้รับอาหารและน้ำอย่างทั่วถึง

(๒) จัดให้สัตว์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและความปลอดภัยของสัตว์

^{๖๑} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๖ (๒๙/๒๕๕๓) ๑๑๗/๒๕๕๒ วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๒ - ๓.

^{๖๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ / ตอนพิเศษ ๑๓๔ ง/หน้า ๓/๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

(ก) จัดให้สัตว์มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีการจัดการในการควบคุมป้องกันโรคที่เหมาะสม และให้การรักษาเมื่อสัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บโดยไม่ชักช้า

(ข) จัดการไม่ให้สัตว์ได้รับความเครียด หวาดกลัว เจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(ค) จัดให้สัตว์ได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งพฤติกรรมตามธรรมชาติที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและพลานามัยของสัตว์

ข้อ ๕ ของประกาศฉบับดังกล่าวยังกำหนดอีกด้วยว่า นอกจากเจ้าของสัตว์จะต้องปฏิบัติตามประกาศฉบับนี้แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามประเภท ชนิดของสัตว์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด

โดยปัจจุบันได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ออกมาแล้ว ๔ ฉบับ ประกอบด้วย

๑. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข พ.ศ. ๒๕๖๓^{๖๓}

๒. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพแมวในสถานที่เพาะพันธุ์แมว พ.ศ. ๒๕๖๓^{๖๔}

๓. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพช้างในปางช้าง พ.ศ. ๒๕๖๓^{๖๕} และ

๔. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ในสถานที่จำหน่ายสัตว์เลี้ยง พ.ศ. ๒๕๖๓^{๖๖}

ประกาศทั้งสี่ฉบับดังกล่าวได้กำหนดนิยามของเจ้าของสัตว์ที่อยู่ในบังคับจะต้องปฏิบัติตามประกาศ โดยกำหนดให้มีการเลี้ยงดูหรือการดูแลสัตว์ทั้งในด้านการจัดการด้านอาหารและน้ำ การจัดการด้านที่พักอาศัยหรือพื้นที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายสัตว์สำหรับสัตว์ในสถานที่จำหน่าย การจัดการด้านสุขภาพอนามัย การจัดการด้านพฤติกรรมตามธรรมชาติ การจัดการด้านสภาวะทางจิตใจ การบันทึกและจัดเก็บข้อมูลของสัตว์ชนิดนั้น การดูแลสัตว์ การจัดให้มีมาตรการรองรับเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินที่อาจส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของแมว สุนัข ช้าง และสำหรับการจัดสวัสดิภาพช้างในปางช้าง พ.ศ. ๒๕๖๓ ยังมีหลักเกณฑ์ในเรื่องการจัดให้มีควาญช้าง การใช้ช้างเพื่อทำงานหรือเพื่อการแสดง กำหนดอายุของช้างที่จะใช้ในการทำงานแต่ละประเภท หรือใช้เพื่อทำการแสดง กำหนดระยะเวลาการทำงานของช้างอีกด้วย

อนึ่ง ผู้ไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ จะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๒

^{๖๓} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗/ตอนพิเศษ ๒๙๖ ง/หน้า ๑๒/๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

^{๖๔} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗/ตอนพิเศษ ๒๙๖ ง/หน้า ๑๗/๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

^{๖๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗/ตอนพิเศษ ๒๙๖ ง/หน้า ๒๒/๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

^{๖๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗/ตอนพิเศษ ๒๙๖ ง/หน้า ๒๖/๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์
พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร
การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่
ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน

การห้ามเจ้าของสัตว์ปล่อยให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

บทบัญญัติมาตรานี้ได้ยกร่างเพิ่มขึ้นในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เนื่องจากไม่ประสงค์ให้เจ้าของละทิ้งสัตว์อันเป็นการสร้างปัญหาสังคม^{๖๗} โดยมาตรานี้ กำหนดให้เจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชอบต่อสัตว์ของตน ไม่ปล่อยปละละเลย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ไม่ว่าจะโดยการนำสัตว์ไปปล่อยทิ้งไว้ข้างถนน หรือทิ้งไว้ตามวัด ฯลฯ ตามที่มักพบเห็นเป็นข่าว การปล่อยหรือละทิ้งเช่นว่านั้นแม้ยังไม่ถึงขนาดเป็นการทารุณกรรมสัตว์ แต่หากฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวก็เป็นเหตุให้ผู้กระทำความต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๓๒ เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทนเป็นข้อยกเว้นไม่เป็นการกระทำให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ดังนั้น กรณีตัวอย่างเช่น การที่เจ้าของสัตว์เลี้ยงเกิดการเบื่อหน่ายสัตว์ที่ตนเลี้ยงแล้วทำการประกาศขายให้กับคนอื่นที่พร้อมจะเลี้ยงดูสัตว์นั้นเป็นอย่างดี จึงเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้

มาตรา ๒๔ การขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของ
สัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมในการขนส่งสัตว์หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง พ.ศ. ๒๕๖๒^{๖๘} โดยกำหนดบทนิยามคำว่า “การขนส่งสัตว์” หมายความว่า การเคลื่อนย้ายสัตว์จาก สถานที่ต้นทางไปยังสถานที่ปลายทาง ไม่ว่าจะเพื่อวัตถุประสงค์ใด และบทนิยามคำว่า “พาหนะขนส่ง” หมายความว่า พาหนะบรรทุก หรือพาหนะอื่นใดที่ใช้ขนส่งสัตว์ด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และหมายความรวมถึงส่วนพ่วงของพาหนะนั้น ดังนั้น ประกาศฉบับนี้ จึงมุ่งหมายใช้บังคับแก่การเคลื่อนย้ายสัตว์จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยใช้พาหนะ เช่น รถกระบะ รถบรรทุก รถพ่วง ฯลฯ แต่ไม่หมายความรวมถึงการเคลื่อนย้ายสัตว์ไม่ว่าโดยเจ้าของสัตว์หรือบุคคลใดที่พาสัตว์ไปด้วยการลากจูงหรือให้สัตว์เคลื่อนที่ไปเองโดยไม่ได้ใช้พาหนะ

ข้อ ๔ ของประกาศฉบับดังกล่าว กำหนดให้เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์สำหรับการขนส่งสัตว์หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง ดังต่อไปนี้

^{๖๗} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๙ (๓๙/๒๕๕๓) ๗/๒๕๕๓ วันจันทร์ ที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓, หน้า ๔.

^{๖๘} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนพิเศษ ๒๘๙ ง/หน้า ๓๐/๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

(๑) ต้องวางแผนเส้นทางและระยะเวลาในการเดินทางให้มีความเหมาะสม เหตุที่กำหนดไว้เช่นนี้เห็นว่าก็เพื่อไม่ให้มีการขนส่งสัตว์โดยใช้ระยะเวลายาวนานจนเกินไปซึ่งอาจกระทบต่อสวัสดิภาพของสัตว์ได้

(๒) สัตว์ต้องมีสภาพที่พร้อมเดินทาง ไม่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ เว้นแต่มีเหตุอันสมควร ดังนั้น ในกรณีเป็นการขนส่งสัตว์ที่ป่วยหรือบาดเจ็บเพื่อไปรับการรักษาพยาบาล ย่อมเป็นเหตุอันสมควรให้มีการขนส่งสัตว์นั้นได้

(๓) พาหนะขนส่งต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับชนิดสัตว์ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็นแล้วแต่ชนิดสัตว์และประเภทพาหนะขนส่ง ทั้งนี้ พาหนะขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางต้องอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและมีการบำรุงรักษา

(๔) ไม่ทำให้สัตว์เกิดความหวาดกลัว บาดเจ็บหรือทุกข์ทรมานทั้งก่อนการเดินทาง ระหว่างการเดินทาง และสิ้นสุดการเดินทาง รวมทั้งจัดให้สัตว์ได้รับอาหารและน้ำในปริมาณและคุณภาพตามความจำเป็นและเหมาะสมขึ้นอยู่กับระยะทาง ชนิดสัตว์ และวัตถุประสงค์ในการขนส่ง

(๕) กรณีที่ต้องใช้ภาชนะหรือกรงเพื่อบรรจุสัตว์ในขณะที่มีการขนส่ง

(๕.๑) ภาชนะหรือกรงนั้นต้องมีความเหมาะสมกับชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์

(๕.๒) มีความปลอดภัย ปราศจากวัสดุหรือสิ่งแหลมคมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสัตว์

(๕.๓) มีอากาศถ่ายเท อุณหภูมิเหมาะสม และ

(๕.๔) มีพื้นที่และความสูงเพียงพอให้สัตว์นั่งหรือยืนอย่างสบาย

(๖) กรณีที่จำเป็นต้องวางยาสลบแก่สัตว์ในการขนส่ง ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

(๗) การขนส่งสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดงต้องมีผู้ควบคุมที่มีความรู้และประสบการณ์หรือความชำนาญในการควบคุมสัตว์ชนิดนั้นหรือที่เกี่ยวข้อง

(๘) ปฏิบัติตามข้ออธิบดีกรมปศุสัตว์ประกาศกำหนดตามวัตถุประสงค์ ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการประกาศของอธิบดีกรมปศุสัตว์ที่ออกตามประกาศฉบับนี้

หมวด ๗

พนักงานเจ้าหน้าที่

ตามที่บทนิยามในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้นตามประกาศที่เกี่ยวข้อง

บทบัญญัติในหมวดนี้กำหนดหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกเจ้าของสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้ดูแลสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) สั่งให้หยุดซึ่งยานพาหนะเพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากของสัตว์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรม รวมทั้งเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

(๕) นำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในภยันตรายในกรณีที่ปรากฏว่าสัตว์นั้นไม่มีผู้ใดให้การรักษาหรือช่วยเหลือ

การเข้าไปในสถานที่ตาม (๒) เพื่อทำการตรวจค้นต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเนินซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้ดำเนินการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น

หน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรานี้ได้กำหนดหน้าที่และให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญรวม ๕ ประการ ได้แก่

- ๑) การเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐาน
- ๒) การเข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจสอบ
- ๓) การสั่งให้หยุดยานพาหนะเพื่อตรวจสอบ
- ๔) การยึดอายัดสัตว์หรือซากสัตว์ รวมทั้งเอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้เพื่อเป็นหลักฐาน
- ๕) การนำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในภยันตราย

ทั้งนี้ เจาะใจในการเข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจสอบ โดยหลักแล้วจะต้องมีหมายค้น เนื่องจากเสรีภาพในเคหสถานเป็นเสรีภาพที่รับรองไว้ตามมาตรา ๓๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^{๖๙} เว้นแต่เข้าเหตุยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้สามารถค้นได้โดยไม่มีหมาย กล่าวคือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเนินซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่การค้นโดยไม่มีหมายค้น จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติตาม

^{๖๙} มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น^{๗๐}ด้วย ส่วนการค้นยานพาหนะนั้นนั้น เนื่องจากยานพาหนะมิใช่สถานที่หรือเคหสถาน จึงไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องขออนุญาตค้น

โดยที่หน้าที่และอำนาจทั้ง ๕ ประการนี้อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้โดยชัดเจน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายในกรอบของกฎหมาย อย่างไรก็ตาม มีปัญหาว่า หน้าที่และอำนาจตามมาตรานี้มีขอบเขตเพียงใด นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสรีจตี ๒๒/๒๕๖๓^{๗๑} วินิจฉัยในประเด็นว่า เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีอำนาจเข้าไปในบ้านเรือนของประชาชนที่มีกุญแจล็อกปิดกั้นอยู่เพื่อช่วยเหลือสุนัขที่ถูกขังไว้จนผอมโซโดยไม่ต้องมีหมายค้นตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง และดำเนินการยึดหรืออายัดสุนัขดังกล่าวเพื่อนำไปตรวจรักษาตามมาตรา ๒๕ (๔) และ (๕) ได้หรือไม่

ในประเด็นนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้ให้ความเห็นว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานตามที่มาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองไว้ การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองหรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งมาตรา ๒๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ เป็นกฎหมายที่บัญญัติเหตุอย่างอื่นที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อดำเนินการตรวจค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้น โดยจะต้องปรากฏว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งหรือมี “เหตุอันควรเชื่อ” ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์ และหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ จะมีการยกย้ายชุกช่อน หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งจะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์และพยานหลักฐานว่ามีเหตุสมควรพอที่จะเชื่อได้ว่าการกระทำหรืองดเว้นการกระทำเช่นนั้นหรือไม่ ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจเข้าไปในบ้านเรือนของประชาชนที่มีกุญแจล็อกปิดกั้นอยู่เพื่อช่วยเหลือสุนัขที่ถูกขังไว้จนผอมโซโดยไม่ต้องมีหมายค้นตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ได้หรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องพิจารณาพฤติการณ์และพยานหลักฐานเป็นกรณี ๆ ไป

สำหรับประเด็นที่ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการยึดหรืออายัดสุนัขดังกล่าวเพื่อนำไปตรวจรักษาตามมาตรา ๒๕ (๔) และ (๕) ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ (๔) เป็นอำนาจในการยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากของสัตว์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรม เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ในขณะที่อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ (๕) เป็นอำนาจในการนำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในภยันตราย ดังนั้น การนำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาจึงเป็นการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ (๕) มิใช่การยึดหรืออายัดสัตว์ตามมาตรา ๒๕ (๔)

^{๗๐} บทบัญญัติมาตรา ๙๑ ถึง มาตรา ๑๐๕ ในหมวด ๒ ค้น ลักษณะ ๕ จับ ชัง จำคุก ค้น ปล่อยชั่วคราว ภาค ๑ ข้อความเบื้องต้น แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีหลักการสำคัญ เช่น การค้นในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก และโดยหลักต้องกระทำเฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น รวมทั้งในการค้นจะต้องพยายามให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

^{๗๑} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งและการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

เว้นแต่จะเป็นการยึดหรืออายัดไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีในขณะเดียวกัน ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป^{๗๒}

สำหรับประเด็นเรื่องการนำสัตว์ไปตรวจรักษา มีข้อพิจารณาว่าควรกำหนดให้บุคคลใดเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายด้วยหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นว่า เป็นหน้าที่ของกรมปศุสัตว์อยู่แล้ว ดังนั้น เดิมที่เคยมีการเสนอว่าจะให้เจ้าของสัตว์เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้^{๗๓}

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ตามความเหมาะสม

หน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์กรณีพบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ

บทบัญญัติมาตรานี้เพิ่มขึ้นใหม่ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เนื่องจากที่ประชุมฯ เห็นว่ายังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการจัดสวัสดิภาพสัตว์สำหรับสัตว์ที่ถูกปล่อยละทิ้งหรือไม่มีเจ้าของ จึงเห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ขึ้นโดยให้เป็นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่^{๗๔}ตามพระราชบัญญัตินี้ในการดำเนินการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ตามความเหมาะสม ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ซึ่งการจัดสวัสดิภาพสัตว์นี้โดยหลักแล้วเป็นที่ของเจ้าของสัตว์ตามมาตรา ๒๒ อย่างไรก็ตามก็ดี กรณีอาจเกิดสืบเนื่องมาจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของเจ้าของสัตว์ตามมาตรา ๒๓ ซึ่งหากปรากฏข้อเท็จจริงเช่นนั้นผู้เป็นเจ้าของสัตว์ที่กระทำการดังกล่าวก็ต้องรับโทษตามมา และเมื่อไม่ปรากฏว่าสัตว์นั้นมีผู้ใดเป็นเจ้าของหรือถูกปล่อย ละทิ้ง กฎหมายจึงบัญญัติมาตรการรองรับเพื่อให้สัตว์ได้รับการจัดสวัสดิภาพอย่างเหมาะสม แม้มาตรานี้ไม่ได้กำหนดรายละเอียดว่าการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการอย่างไร แต่เห็นว่าควรมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของเจ้าของสัตว์

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่พบสัตว์ตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัสและสัตว์แพทย์เห็นว่าการให้สัตว์มีชีวิตต่อไปจะได้รับความทุกข์ทรมานจนเกินสมควร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ฆ่าสัตว์นั้นได้

การฆ่าสัตว์ตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการโดยสัตวแพทย์ และในกรณีที่สัตว์นั้นมีเจ้าของต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสัตว์

^{๗๒} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งและการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (เรื่องเสร็จที่ ๒๒/๒๕๖๓)

^{๗๓} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๙ (๒๘/๒๕๕๓) ๑๒๑/๒๕๕๒ วันอังคาร ที่ ๑๕ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒, หน้า ๔.

^{๗๔} รายงานการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ครั้งที่ ๑๒ (๗๓/๒๕๕๓) ๔๑/๒๕๕๓ วันอังคาร ที่ ๒๐ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓, หน้า ๒.

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสั่งฆ่าสัตว์

บทบัญญัติในมาตรานี้ เดิมในร่างกำหนดเพียงว่า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ฆ่าสัตว์ที่ตกอยู่ในสภาพทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัส และสัตวแพทย์เห็นว่าการให้สัตว์มีชีวิตอยู่ต่อไปจะได้รับความทุกข์ทรมานเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ ที่ประชุมได้อภิปรายว่า มีประเด็นต้องพิจารณาว่าสัตว์นั้นต้องได้รับความทุกข์ทรมานในระดับใด ซึ่งเห็นว่าโดยธรรมชาติสัตว์นั้นย่อมได้รับความทุกข์ทรมานอยู่แล้ว แต่ความทุกข์ทรมานเช่นว่านั้นต้องอยู่ในระดับที่รุนแรงมาก กล่าวคือ สัตว์นั้นจะต้องได้รับความทุกข์ทรมานมากจนเกินสมควรจนไม่อาจดำรงชีวิตได้อีกต่อไป จึงเห็นควรขยายความเพิ่มเติมคำว่าทุกข์ทรมานเพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้น^{๗๕}

พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจในการสั่งฆ่าสัตว์ตามมาตรานี้ได้จะต้องเข้าใจเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ (๑) พบสัตว์ตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัส และ (๒) สัตวแพทย์เห็นว่าการให้สัตว์นั้นมีชีวิตอยู่ต่อไปจะได้รับความทุกข์ทรมานจนเกินสมควร โดยการฆ่าสัตว์ที่ตกอยู่ในสภาพทุกข์ทรมานโดยสัตวแพทย์นี้ ผู้แทนของกรมปศุสัตว์ซึ่งเข้าร่วมการประชุมพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติในชั้นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่ากรมปศุสัตว์ประสงค์จะให้ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอยู่ในภาครัฐหรือภาคเอกชน สามารถดำเนินการในกรณีนี้ได้^{๗๖}

หากไม่เข้าใจเงื่อนไขทั้งสองกรณี พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีอำนาจสั่งฆ่าสัตว์ หากออกคำสั่งไปถือเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจต้องรับผิดชอบทางปกครองหรือทางวินัย และอาจถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาได้ ส่วนการฆ่าสัตว์ของสัตวแพทย์ หากกระทำโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการ หรือไม่เข้าใจเงื่อนไขตามมาตรานี้กำหนดไว้ อาจจะต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาด้วยเช่นกัน โดยเจ้าของสัตว์สามารถฟ้องพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งและสัตวแพทย์ให้ต้องรับผิดชอบในมูลละเมิดหรือรับผิดชอบทางอาญาฐานทำให้เสียทรัพย์ได้

อนึ่ง อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้เป็นดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ แม้จะเข้าใจเงื่อนไขทั้งสองกรณี พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งให้ฆ่าสัตว์หรือไม่ก็ได้ และเนื่องจากมาตรานี้ไม่ได้ระบุแบบในการออกคำสั่งไว้ เห็นว่าเจ้าหน้าที่อาจออกคำสั่งเป็นหนังสือ หรือออกคำสั่งด้วยวาจาหรือด้วยกริยาท่าทางก็ได้

สำหรับการให้ความยินยอมของเจ้าของสัตว์ในการให้สัตวแพทย์ทำการฆ่าสัตว์นั้น อาจจะเป็นการให้ความยินยอมโดยชัดแจ้งหรือความยินยอมโดยปริยายก็ได้ แต่ความยินยอมนั้นจะต้องมีอยู่จนถึงขั้นตอนที่สัตวแพทย์ทำการฆ่าสัตว์นั้น

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า การฆ่าสัตว์ตามมาตรานี้ไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา ๒๐ เนื่องจากเป็นกรณีที่ได้บัญญัติยกเว้นในมาตรา ๒๑ (๓) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตวแพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน

^{๗๕} บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๗ วันอังคารที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗, หน้า ๔.

^{๗๖} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ครั้งที่ ๙ (๔๒/๒๕๕๓) ๑๐/๒๕๕๒ วันจันทร์ ที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓, หน้า ๒.

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ ให้เจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

หน้าที่ของเจ้าของสัตว์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่

เจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตามสมควร

หากเจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือจะมีความผิดและต้องระวางโทษปรับตามมาตรา ๓๔

อย่างไรก็ดี ความผิดฐานไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่นี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีให้กำหนดให้การไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นความผิดอาญา เนื่องจากไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนในการใช้ดุลพินิจ อีกทั้งยังมีความผิดฐานขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว ดังนั้น จึงมีข้อควรพิจารณาประกอบการกำหนดให้ความผิดฐานนี้เป็นความผิดอาญาต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายอื่น ๆ ด้วย

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง
บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง ก็เพื่อเป็นหลักประกันต่อเจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องว่า บุคคลที่มาปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบและป้องกันการทารุณกรรมสัตว์จริง มิใช่บุคคลอื่นที่มาแอบอ้างและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องได้

ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗^{๗๗} กำหนดให้อธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นผู้ออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่แนบท้ายประกาศ ดังนี้

^{๗๗} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒/ตอนพิเศษ ๑๕๙ ง/หน้า ๗๑๐/กรกฎาคม ๒๕๕๘

แบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

(ด้านหน้า)

๕.๕ ซม.

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม
และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

วันออกบัตร...../...../..... บัตรหมดอายุ...../...../.....

๘.๕ ซม.

(ด้านหลัง)

๕.๕ ซม.

รูปถ่าย
๒.๕ x ๓.๐ ซม.

เลขประจำตัวประชาชนผู้ถือบัตร
ชื่อ.....
ตำแหน่ง.....
สังกัด.....
เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์
พ.ศ. ๒๕๕๗

(.....)
ลายมือชื่อ ตำแหน่ง.....
หนุ่โล่ทิต..... ผู้ออกบัตร

๘.๕ ซม.

หมายเหตุ ประทับตรากรมปศุสัตว์ด้วยหมึกสีแดงที่มุมล่างด้านขวาของรูป

มาตรา ๓๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น
เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

การให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๖) ได้ให้นิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

การที่มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ฯ บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีผลทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติมาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๖ หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น หากมีบุคคลใดกระทำการที่เข้าองค์ประกอบของความผิดตามมาตราใดมาตราหนึ่งดังกล่าว

ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ บุคคลนั้นก็มีความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๓๖ ความผิดฐานต่อสู้อัตตาภิบาลเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๓๘

ในขณะที่เดียวกันการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาก็ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้อยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง แห่งประมวลกฎหมายอาญา ด้วยเช่นกัน ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กระทำการใดที่เข้าองค์ประกอบของความผิดมาตราใดมาตราหนึ่งดังกล่าวข้างต้น พนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้ เช่น ความผิดฐานเรียกรับสินบนตามมาตรา ๑๔๙ ความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๕๗

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

บทบัญญัติในหมวดนี้ได้กำหนดให้การกระทำหรือไม่กระทำการใดเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษไว้ รวมทั้งกำหนดมาตรการการเสริมเพื่อป้องกันและคุ้มครองสัตว์ไม่ให้ถูกทารุณกรรมสืบเนื่องจากการกระทำผิด ตลอดจนกำหนดวิธีการในการเปรียบเทียบคดี

มาตรา ๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทกำหนดโทษกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ (ความผิดฐานกระทำการทารุณกรรมสัตว์)

กรณีตามมาตรา ๒๐ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามผู้ใดทำการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยมีข้อยกเว้นที่ไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ในมาตรา ๒๑ ตั้งแต่อนุมาตรา (๑) ถึงอนุมาตรา (๑๐) ดังนั้น หากมีการกระทำทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้กระทำต้องรับโทษตามมาตรา ๓๑ อย่างไรก็ดี กรณีที่จะถือเป็นเหตุอันสมควรให้กระทำทารุณกรรมสัตว์ได้ ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

อนึ่ง เทียบกับความผิดเกี่ยวกับการทารุณสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยไม่จำเป็นและการใช้งานสัตว์โดยไม่สมควรซึ่งเป็นความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๘๑ และมาตรา ๓๘๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา นั้น มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (ในขณะที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา ความผิดฐานนี้มีโทษปรับเพียงหนึ่งพันบาท) อย่างไรก็ดี กรมปศุสัตว์ประสงค์จะกำหนดโทษให้สูงกว่าที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา^{๗๘}

^{๗๘} บันทึกการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ครั้งที่ ๙ (๔๒/๒๕๕๓) ๑๐/๒๕๕๒ วันจันทร์ ที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓, หน้า ๒.

ความผิดตามมาตรานี้มีอายุความฟ้องร้อง ๑๐ ปี ตามมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งประมวลกฎหมายอาญา^{๗๙} เนื่องจากเป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกไว้กว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี นอกจากนี้ เป็นความผิดฐานเดียวในพระราชบัญญัตินี้ที่ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕

มาตรา ๓๒ เจ้าของสัตว์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

บทกำหนดโทษกรณีไม่ปฏิบัติตามประกาศตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๔ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๓

มาตรานี้กำหนดความผิดและโทษสำหรับกรณีเจ้าของสัตว์ที่ไม่ได้ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนอย่างเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา ๒๒) หรือผู้ใดที่ไม่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีที่มีการขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง (มาตรา ๒๔) หรือเจ้าของสัตว์ที่ทำการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๒๓) ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

ความผิดตามมาตรานี้มีอายุความฟ้องร้อง ๑ ปี ตามมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา^{๘๐} เนื่องจากเป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษปรับสถานเดียว ซึ่งเป็นโทษอย่างอื่นนอกจากโทษจำคุก และเป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ศาลได้พิพากษาลงโทษผู้ใดตามมาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ หากศาลเห็นว่า การให้สัตว์นั้นยังอยู่ในความครอบครองของเจ้าของหรือของผู้กระทำความผิดนั้นต่อไป สัตว์นั้นอาจจะถูกทารุณกรรมหรือได้รับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ไม่เหมาะสมอีก ศาลอาจสั่งห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้กระทำความผิดนั้นครอบครองสัตว์ดังกล่าว และมอบให้หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ครอบครองหรือดูแลสัตว์นั้นต่อไป

อำนาจศาลในการสั่งห้ามมิให้ครอบครองสัตว์

นอกเหนือจากการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๑ (กรณีกระทำการทารุณกรรมสัตว์) หรือมาตรา ๓๒ (กรณีจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่เหมาะสม) แล้วนั้น หากศาลได้พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในฐานดังกล่าว ศาลยังมีอำนาจในการสั่งห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดครอบครองสัตว์นั้นต่อไป และมอบให้หน่วยงานของรัฐ เช่น กรมปศุสัตว์ หรือบุคคลที่เห็นสมควร ไม่ว่าจะเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือมูลนิธิที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสัตว์ เพื่อครอบครองหรือดูแลสัตว์นั้นต่อไป ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าต้องเป็นกรณีที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าหาก

^{๗๙} ภาคภูมิ โลหวิรัตนันท์, “ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เล่ม ๔๔ ตอนที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๕๘), หน้า ๕๕๒.

^{๘๐} เพิ่งอ้าง, หน้า ๕๕๒ - ๕๕๓.

ปล่อยให้สัตว์ยังอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดต่อไป สัตว์นั้นมีโอกาสที่จะถูกทารุณกรรม หรือได้รับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ไม่เหมาะสมอีก ดังนั้น จึงเป็นดุลพินิจของศาลที่พิพากษาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณาว่าจะใช้อำนาจสั่งตามมาตรา ๓๕ หรือไม่ ทั้งนี้ อำนาจในการสั่งห้ามมิให้ครอบครองสัตว์ดังกล่าวมีขึ้นเพื่อเป็นมาตรการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดต่อสัตว์นั้นซ้ำอีกนั่นเอง

มาตรา ๓๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

บทกำหนดโทษกรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ (ไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่)

บทบัญญัติในมาตรา ๒๘ กำหนดให้เจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามย่อมมีความผิดตามมาตรา ๓๔ และต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท โดยความผิดฐานนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

เช่นเดียวกับความผิดตามมาตรา ๓๒ ความผิดตามมาตรา ๓๔ นี้มีอายุความฟ้องร้อง ๑ ปี ตามมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากเป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษปรับสถานเดียวซึ่งเป็นโทษอย่างอื่นนอกจากโทษจำคุก นอกจากนี้ ความผิดฐานนี้ยังเป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕

มาตรา ๓๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ที่มีโทษปรับสถานเดียวให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาอันสมควรแต่ไม่เกินสิบห้าวัน ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสอง ให้ดำเนินคดีต่อไป

การเปรียบเทียบความผิด

ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ความผิดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ ซึ่งมีทั้งหมด ๔ ฐานความผิด ได้แก่

๑. เจ้าของสัตว์ไม่ได้ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนอย่างเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา ๓๒)

๒. เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีที่มีการขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง (มาตรา ๓๒)

๓. เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๓๒)

๔. เจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตามสมควร (มาตรา ๓๔)

ซึ่งมาตรา ๓๕ กำหนดให้เป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้ โดยผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ คือ อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย

สำหรับผู้มีอำนาจและหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบนี้ กรมปศุสัตว์ได้ออกระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๐^{๕๑} และระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑^{๕๒} กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปรียบเทียบไว้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิด^{๕๓}

๑.๑ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อได้ว่าเกิดขึ้นในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ได้แก่

(๑) รองอธิบดีกรมปศุสัตว์

(๒) ผู้อำนวยการสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ผู้อำนวยการกองสารวัตรและกักกัน และ

(๓) ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์และสัตวแพทย์บริการ

๑.๒ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ที่สำนักงานปศุสัตว์เขตนั้นรับผิดชอบ ได้แก่ ปศุสัตว์เขต

๑.๓ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนั้นรับผิดชอบ ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัด

๑.๔ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร คือ ปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร

๑.๕ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ที่ด่านกักกันสัตว์นั้นรับผิดชอบ คือ หัวหน้าด่านกักกันสัตว์

๒. ขั้นตอนการเปรียบเทียบ

๒.๑ เมื่อปรากฏหลักฐานจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดเรียกผู้ต้องหามาเปรียบเทียบ และให้แจ้งข้อหาในการกระทำความผิด วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ และชี้แจงให้ผู้ต้องหาเข้าใจถึงความผิดที่เกิดขึ้นว่าเป็นคดีที่ทำการเปรียบเทียบได้ (ข้อ ๖)

๒.๑.๑ ในกรณีที่ผู้ต้องหาขอรับสารภาพโดยยินยอมให้เปรียบเทียบภายในสามสิบวัน ให้บันทึกคำให้การของผู้ต้องหาไว้ เมื่อทำการเปรียบเทียบแล้วและมีการชำระค่าปรับครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนด มีผลทำให้คดีถึงที่สุด

^{๕๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕/ตอนพิเศษ ๓๐ ง/หน้า ๑๑/๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

^{๕๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนพิเศษ ๑๑ ง/หน้า ๗/๑๑ มกราคม ๒๕๖๒

^{๕๓} ข้อ ๕ แห่งระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๑.๒ ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้บันทึกคำให้การของผู้ต้องหาไว้ และให้ส่งเรื่องและตัวผู้ต้องหาไปให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อดำเนินการต่อไป

๒.๒ ในการเปรียบเทียบ ให้กำหนดค่าปรับที่ผู้ต้องหาพึงชำระตามอัตราในบัญชีท้ายระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ข้อ ๓) ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ข้อหาความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ลำดับที่	ข้อหาความผิด		ระวางโทษ		อัตราค่าปรับกำหนดให้เปรียบเทียบ (บาท)			
	มาตรา	ฐานความผิด	มาตรา	อัตราโทษ	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๔ และครั้งต่อไป (อัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนดให้)
๑.	๒๒	เจ้าของสัตว์ไม่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	๓๒	ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
๒.	๒๓	เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร	๓๒	ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
๓.	๒๔	เจ้าของสัตว์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดงที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	๓๒	ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
๔.	๒๘	เจ้าของสัตว์หรือผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่	๓๔	ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท	๕,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๒๐,๐๐๐

๒.๓ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีบันทึกการเปรียบเทียบผู้ต้องหาที่ชำระค่าปรับแล้วลงในแบบเปรียบเทียบความผิดกำหนดค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ท้ายระเบียบ (ข้อ ๘)

๒.๔ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดดำเนินการเปรียบเทียบภายในกำหนดอายุความโดยไม่ชักช้า และให้รับผิดชอบในการเก็บสำนวนคดีที่ได้ทำการเปรียบเทียบเสร็จแล้ว (ข้อ ๑๑)

๒.๕ เมื่อทำการเปรียบเทียบเสร็จแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดรายงานผลการเปรียบเทียบความผิดตามแบบรายงานการเปรียบเทียบความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ให้อธิบดีทราบภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป (ข้อ ๑๒)

๒.๖ การรับเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำเงินค่าปรับในการเปรียบเทียบส่งคลัง แบ่งเป็นการดำเนินงานในเขตกรุงเทพมหานครและการดำเนินงานในจังหวัดอื่น ดังนี้ (ข้อ ๑๐)

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดออกไปนำส่งชำระเงินให้ผู้ต้องหาไปชำระเงินที่กองคลัง กรมปศุสัตว์ และให้เจ้าหน้าที่คลังออกไปเสิร์ฟรับเงินให้แก่ผู้ต้องหา

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดออกไปนำส่งชำระเงินให้ผู้กระทำความผิด และให้เจ้าหน้าที่นำผู้กระทำความผิดไปชำระเงินที่เจ้าหน้าที่การเงินของสำนักงานปศุสัตว์เขต หรือสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด หรือด่านกักกันสัตว์ แล้วแต่กรณี และให้เจ้าหน้าที่การเงินออกไปเสิร์ฟรับเงินให้แก่ผู้ต้องหา

๓. คดีที่ไม่อาจเปรียบเทียบได้หรือไม่สมควรเปรียบเทียบ ได้แก่

๓.๑ คดีที่ผู้ต้องหาไม่มาให้เปรียบเทียบภายในเวลาที่กำหนด หรือ

๓.๒ คดีที่ผู้ต้องหาทำการเปรียบเทียบแต่ไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ

ผลคือให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีส่งเรื่องและตัวผู้ต้องหาไปให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อดำเนินการต่อไป (ข้อ ๙)

บทเฉพาะกาล

การกำหนดบทเฉพาะกาลในกฎหมายมีความมุ่งหมาย ๕ ประการ ดังต่อไปนี้^{๙๔}

๑. เพื่อให้การดำเนินการของรัฐหรือองค์กรที่เคยมีกฎหมายรองรับสามารถดำเนินการต่อไปโดยไม่หยุดชะงัก จนกว่ากลไกของกฎหมายที่กำหนดขึ้นใหม่หรือประกาศใช้บังคับนั้น มีความพร้อมหรือสามารถดำเนินการได้

๒. เพื่อรองรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหรือจัดข้อขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ จากการบังคับใช้กฎหมายที่ตราขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการตรากฎหมายฉบับใหม่ การยกเลิก การปรับปรุงกฎหมาย (ยกเลิกฉบับเก่าแล้วตราขึ้นใหม่) หรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

๓. เพื่อรองรับการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของเอกชนที่มีขึ้นก่อนกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับ ให้เป็นการดำเนินการที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต่อไปหรือให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องต่อไปในช่วงที่มีการเริ่มใช้บังคับกฎหมาย

๔. เพื่อกำหนดกลไกหรือมาตรการทางกฎหมายใช้บังคับเป็นการชั่วคราวในวาระแรกหรือในระยะแรกของการใช้บังคับกฎหมาย

๕. เพื่อรับรองสิทธิประโยชน์ที่บุคคลได้รับมาโดยผลของกฎหมายฉบับเดิมที่ถูกยกเลิก ให้คงมีอยู่ต่อไป

มาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๕ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

^{๙๔} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ: ๒๕๖๓, หน้า ๙๙.

คณะกรรมการในวาระเริ่มแรก

เนื่องจากในมาตรา ๕ ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรม และจัดสวัสดิภาพสัตว์ ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรี แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน ๗ คน เป็นกรรมการ โดยในวรรคสาม กำหนดให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จากคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการ จัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้แทน สถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ทั้งนี้ การแต่งตั้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งการแต่งตั้งกรรมการ ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาดำเนินการ ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๒) ดังนั้น จึงได้มีการกำหนดบทเฉพาะกาล ให้ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๕ ปฏิบัติ หน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้กำหนด ระยะเวลาเร่งรัดไว้ว่าต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้กรรมการสามารถดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากการเร่งรัดการออก กฎหมายลำดับรองที่จำเป็น จะส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในรายงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการออก กฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยว่า ในการดำเนินการเพื่อให้บังเกิดผลตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายฉบับนี้ รัฐมนตรีและผู้มีอำนาจตามกฎหมายต้องกำหนดรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ เช่น การกำหนดว่าสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติประเภทใดบ้างที่จะถือว่าเป็น “สัตว์” ตามพระราชบัญญัตินี้ การกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไข ในการขอขึ้นทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์และสถานสงเคราะห์สัตว์ การกำหนด หลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ การกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรม สัตว์ การกำหนดรายละเอียดการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมตามประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์ และการกำหนดหลักเกณฑ์ในการขนส่งสัตว์ การใช้สัตว์ในการทำงาน และการใช้ สัตว์ในการแสดง ซึ่งการที่จะบรรลุผลได้ก็ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องเร่งรัดให้มีการออก กฎหมายลำดับรองในเรื่องดังกล่าวข้างต้นโดยเร็ว โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กร ภาคเอกชนและภาคประชาชนต่าง ๆ อย่างทั่วถึงด้วย^{๕๕}

---

^{๕๕} สำนักกรรมการสิทธิฯ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, หน้า (๘) - (๙).

บรรณานุกรม

กฎหมาย

- พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ และสถานสงเคราะห์สัตว์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ประกาศคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เรื่อง การอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ พ.ศ. ๒๕๖๒
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขนส่งสัตว์หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง พ.ศ. ๒๕๖๒
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข พ.ศ. ๒๕๖๓
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพแมวในสถานที่เพาะพันธุ์แมว พ.ศ. ๒๕๖๓
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพช้างในปางช้าง พ.ศ. ๒๕๖๓
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพสัตว์ในสถานที่จำหน่ายสัตว์เลี้ยง พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

บันทึกเรื่องพิจารณาเสร็จ

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... (เรื่องเสร็จที่ ๖๕๐/๒๕๕๓)

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาและคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการในรัฐวิสาหกิจ (เรื่องเสร็จที่ ๒๗๖/๒๕๑๘)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง วาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี คณบดี และหัวหน้าภาควิชา การรักษาการในตำแหน่งและการรักษาราชการแทน ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (เรื่องเสร็จที่ ๑๖๐/๒๕๓๐)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การกำหนดสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ ตามบทนิยามคำว่า “สัตว์” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (เรื่องเสร็จที่ ๖๖๒/๒๕๖๑)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งและการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ (เรื่องเสร็จที่ ๒๒/๒๕๖๓)

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการองค์การสวนยางภายหลังจากที่พ้นวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว (เรื่องเสร็จที่ ๗๐๖/๒๕๔๘)

ข้อสังเกตของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายอมร จันทรมบูรณ์) ประกอบความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่วนจังหวัดกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด (กรณี คำสั่งจังหวัดสมุทรปราการ) (เรื่องเสร็จที่ ๗๒/๒๕๒๔)

หนังสือและเอกสารต่าง ๆ

บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ วันศุกร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๗ วันอังคารที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗

บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗ วันพุธที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๗

บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๗ วันศุกร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗

บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๗ วันพุธที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ภาคภูมิ โสหวริตานนท์. “ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗.” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เล่ม ๔๔ ตอนที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๕๘)

เลขา เกลี้ยงเกลา, นาชื่อเราะ เจะฮะ, บันทึกบรรยายภาศรายออดีลล์อ์ฮูฮา กับการเดินทางของ นือกรุบาน วันพุธ ที่ 14 กันยายน 2559 เวลา 23:20 น. https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/50005-roya_64821.html

สถาบันพระปกเกล้า. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บังคับของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗. กรุงเทพฯ: ๒๕๖๒

สำนักกรรมการธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, กรุงเทพฯ: ๒๕๖๓.

สำนักหลักนิติบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. คู่มือแบบการร่างกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการ. กันยายน ๒๕๕๔.

เอกสารภาษาต่างประเทศ

Prevention of Cruelty to Animals Act, 1960 (*India*)

Animal Welfare Act 1998 (*Germany*)

Animal Welfare Act 2006 (*United Kingdom*)

ที่ปรึกษาโครงการและคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์
นางสาวอัญชลิตา กองอรรถ
นางณัฐนันท์ อัสวเลิศศักดิ์
นายสุชัย งามจิตต์เอื้อ
นางวิชชุดา อุ่นจิตติกุล

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรรมการร่างกฎหมายประจำ
ผู้อำนวยการกองกฎหมายไทย
ผู้อำนวยการฝ่ายข้อมูลกฎหมาย

คณะผู้จัดทำ

นางสาวภัทรานิษฐ์ มณีพันธุ์
นายวสุ สรรก้าเนต
นางสาวปริญสินีย์ พรสวัสดิ์

นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ
พนักงานราชการ (นิติกร)
พนักงานราชการ (นิติกร)